

Solsko svetovalno delo

PO DRUGEM KONGRESU SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI JUGOSLAVIJE

Pojem samouprave v družbenih službah je postal stvarnost

21. IN 22. JUNIJA TEGA LETA JE BIL V BEOGRADU

II. KONGRES SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI JUGOSLAVIJE, KI JE POSKUŠAL ANALIZIRATI POLOŽAJ DRUŽBENIH SLUŽB V PRETEKLIH ŠTIRIH LETIH, Z VSO ODLOČNOSTJO PA JE POKAZAL TUDI NA PROBLEME, KI TEM SLUŽBAM ONEMOGOČAJO HITREJŠI TER PRAVILNEJŠI RAZVOJ. NAMEN TEGA SESTAVKA NIKAKOR NI, DA BI PODAJAL TER ANALIZIRAL CELOTNO IN ZELO OBSEŽNO PROBLEMATIKO KONGRESA, KI JE GLEDE NA PESTROST DRUŽBENIH SLUŽB TUDI TAKŠNA MORALA BITI, TEMVEČ HOČE PODATI LE NEKATERE MISLI, KI SE TIČEJO POSEBEJ VZGOJE TER IZOBRAŽEVANJA IN KULTURE TER ZNANOSTI, ČEPRAV SO TO NAZADNJE VPRAŠANJA, KI SE TIČEJO PRAV TAKO TUDI DRUGIH SLUŽB. MED BISTVENA VPRAŠANJA, KI JIH JE NAČEL TER OBRAVNAVAL KONGRES, MORAMO V PRVI VRSTI ŠTETI PROBLEMATIKO SAMOUPRAVLJANJA, RAZVOJ IN STANJE V VZGOJI TER IZOBRAŽEVANJU, PROBLEM POVEZAVE MED PROSVETO IN GOSPODARSKIMI TER DRUGIMI DEJAVNOSTMI, FINANCIRANJE VZGOJE TER IZOBRAŽEVANJA.

se je pričelo pogosto razpravljati, da je samouprava v vzgojnoizobraževalnih zavodih v stagnaciji ter nazadovanju. Vendar je takšno mišljenje kljub težavam premalo utemeljeno, ker ne izhaja iz vzrokov samih. V vzgojnoizobraževalnih zavodih vsekakor ni odpora do sistema samoupravljanja, temveč do vseh tistih številnih faktorjev, ki njegov razvoj zavirajo. Iz tega pa sledi jasen zaključek, da samoupravljanje kot sistem ni zašlo v stagnacijo, temveč ima le vrsto subjektivnih ter objektivnih ovir, ki otežujejo njegov razvoj.

Razvoj samoupravljanja na področju vzgoje ter izobraževanja ter kulture in znanosti obstaja v tesni zvezi s sistemom delitve narodnega dohodka, nagraditve po delu ter upoštevavanja same vloge družbenih služb — in med njimi tudi prej omenjenih — v celotnem družbenem sistemu. To nedvomno pomeni, da so dohodki ter neposredna samouprava del enotnega sistema v razvoju novih družbenih odnosov v teh službah. Tudi te službe ne morejo mimo osnovne zahteve gospodarske reforme, da mora samouprava nujno dobiti tudi svojo materialno osnovo. Le od materialne osnovne zavis, kakšen bo nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v družbenih službah, kar pa seveda mora biti usklajeno z razvojem družbeno-ekonomskih odnosov v celoti. Kot posledica tega, da samoupravljanje nima materialne osnove, se med drugim kaže tudi to, da je po naših vzgojnoizobraževalnih zavodih težnja po nagraditvi kvalitete dela skoraj povsem zamrla. Res je, da to sicer ni edini vzrok, je pa eden bistvenih.

Kongres je odločno opozoril, da moramo ob ocenjevanju samoupravnih praks v naših ustanovah pokazati na zelo počasno reševanje — z majhno mero odgovornosti — vrste vprašani na relaciji družbeni skupnosti ter delovne organizacije, ter na potrebo, da se doseže red v razvoju posameznih ustanov ter doseže razmerje med upravičenostjo letih in potrebami ter zmogljivostmi družbene skupnosti. Takšna nesorazmerja vodijo do intenzivnega razvoja posameznih ustanov in do neupravičenega razpisovanja družbenih sredstev. (Lep primer takšne predimenzioniranosti ter neskladnosti v razvoju je navedel nek beograjski univerzitetni profesor: v Nišu je fakulteta enake stroke kot v Beogradu, vendar je niška fakulteta odprla svojo podružnico v neposredni bližini beograjske.)

ŠE NEKAJ UGOTOVITEV IN SMERNIC

Gledano skozi naloge sindikata je kongres poskušal dati nekaj ugotovitev ter smernic, po katerih bi se samouprava v vzgojnoizobraževalnih zavodih ter kulturnih in znanstvenih ustanovah lahko pričela hitreje razvijati:

— pojma samouprave ne moremo vulgarno prenesti iz gospodarske panoge v vzgojnoizobraževalne zavode, ker so v teh službah bistveno drugačni pogoji dela. Čeprav je težje, bo treba le odločno zahtevati, da se treznejše ter z večjo mero odgovornosti lotimo izdelave meril, po katerih bo moč meriti tudi intelektualno delo. To delo mora priti izven delovnih organizacij, s tem da se tega loti znanost. S temi vprašanji se morajo resneje ukvarjati strokovne institucije ter znanstveni zavodi. Pri nas se znanost tega praktično še ni lotila oziroma je vsaj dobronamerne poskuse okarakterizirala kot amaterske;

— samouprava v vzgojnoizobraževalnih ter kulturnih in znanstvenih zavodih ne bo mogla pravilno zaživeti, če ne bodo rešena določena problemska vprašanja, ki določajo odnose med delovno organizacijo ter družbeno skupnostjo. Med taka vprašanja sodi prvenstveno vprašanje financiranja, problem delitve narodnega dohodka med delovno organizacijo in družbeno skupnostjo, vloga družbenih služb v samem družbenem sistemu itd. V tem primeru bo ponekod v znatni meri treba korigirati pogled na posamezne družbene službe in jim prisoditi drugačen položaj. Dokler ne bo vsaj v osnovi pravilno urejen problem delitve, toliko časa bo kaj težko govoriti o pravilnem razvoju samouprave v posameznih službah in bodo zato upravičene pripombe, da je samouprava v stagnaciji;

— in kot tretje je kongres opozoril na nujen pogoj za uspešen razvoj samouprave: na zadostni idejni ter zavestni nivo delavcev. Cesto moramo ugotoviti, da so naše samoupravne želje precej pred zavestjo ter sposobnostjo delavcev, kar se posebej (Nadaljevanje na 2. strani)

DELO TEMELJNIH IZOBRAŽEVALNIH SKUPNOSTI

Težave z zbiranjem denarja niso prenehale

Bilanca dvomesečnega delovanja izobraževalnih skupnosti kaže pričakovano sliko (verjamemo, da se bo to sčasoma spremenilo): namesto da bi se ukvarjale z vsebinskimi vprašanji dela v vzgojnoizobraževalnih zavodih, porabi večina njih vse svoje sile za zagotovitev sredstev za nadaljnje nemoteno financiranje šol — zlasti strokovnih. Po sprejetju zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju se doslej položaj ni prav ničesar spremenil. Čeprav imamo zakon, ki naj bi zagotavljal stabilna sredstva za delo šol, pa vse tako kaže, kot da ta zakon velja le za nekatere: velik del občinskih skupščin namreč še vedno ne spojuje svojih obveznosti do vzgoje in izobraževanja, kljub temu, da kaže letošnja proračunska situacija dokaj ugodno podobo. Zato je vse graje vredno tako obnašanje nekaterih občinskih skupščin, ki kaže le na dokaj neresen odnos do problema vzgoje in izobraževanja.

Posebno je težak položaj ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti, ker je na tem območju veliko število srednjih strokovnih šol, ki so odvisne od prostovoljnih prispevkov delovnih organizacij. »Ni mogoče iz meseca v mesec obiskovati občine in moleđovati za denar«, pravijo člani regionalnega sveta za strokovno šolo pri ljubljanski

TIS. Na seji izvršnega odbora te skupnosti (bila je 14. t. m.) se preudarili vse ukrepe, ki bi jih bilo v sedanjem položaju mogoče ukreniti; odločili so se za delegacijo, ki naj izvršnemu svetu SRS predloži situacijo in težave, zatem pa bodo morali začeti s sodnimi terjatvami. Ni druge poti, to je naš edini izhod, če hočemo zavodom pravočasno zagotoviti potrebna sredstva v prihodnjih mesecih, menijo člani tega odbora. Če ne bo uspelo urediti te zadeve tako, da bo steklo financiranje, kot je treba, bomo morali znova postaviti v kritično luč sam zakon o financiranju, kajti če praksa kaže, da je zakon problematičen, je prav, če to storimo čimprej.

Ob izteku drugega meseca dela ljubljanske TIS je leta beležila za 143 milijonov Sdin dolga. Med občinami, ki kažejo neodgovoren odnos do stanja v šolstvu, so na prvem mestu Domžale — svoje obveznosti so pokrile komaj 15,6%! Viška občina je dvomesečno obveznost pokrila s 23,6 %, Kočevje 44,1 % itd.

Prav je, da omenimo še tista občine, ki se pa v polni meri zavedajo odgovornosti do financiranja vzgoje in izobraževanja: tu je na prvem mestu Grosuplje, sledijo pa Vrhnika, Hrastnik, Idrija, Cerknica in še nekatere druge.

4b

Temeljna vsebina vseh teh izven šol delujočih različnih služb svetovalne pomoči otroku pri njegovem polnejšem in skladnejšem razvoju je bila ravno v vsem tistem, kar je v intelektualizmu toneče šolsko delo skoraj docela izgubljalo iz svoje vsebine in vida.

Prva, ki je začela s svojim delom kritično opozarjati na neuspehe šolskega oblikovalnega dela, je bila — vsaj v anglo-ameriškem okolju — duševna higiena.

Ta je začela usmerjati svoje delo predvsem v vodenje ali usmerjanje otrok skozi različne življenjske okoliščine. Tako se je začela razraščati v njenem okviru tako imenovana »child guidance« služba; ta je bila v začetku v tem okviru mnogo ožje zasnovana, kot je ta služba danes. Najpogostejša organizacijska oblika te službe, namenjene otrokom in šoli, so bile znane klinike za svetovalno delo z otroki ali »child guidance clinics«.

V evropskem okviru je bila podobnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

podnik in začetnik kritičnega odnosa do šolskega, zgolj intelektualistično zasnovanega oblikovalnega dela predvsem psihologija, ki je razvila v svojem kritičnem odnosu do šolskega dela

Motiv iz posebne šole v Trzinu (več o tej šoli berite na 4. strani)

službo osebne ali individualne svetovalne pomoči otroku pri reševanju različnih razvojnih problemov.

Kasneje je začela psihologija pronicati s svojimi različnimi psihološkimi svetovalnicami, centri in psihološkimi klinikami tudi v notranji okvir šole in njenega dela. Iz teh prizadevanj je vznikla znana šolska psihološka služba oz. šolska psihologija (school psychology) kot teoretični temelj te

Kongres je jasno poudaril, da je obdobje med obema kongresoma čas, ko je »pojem samouprave v družbenih službah postal stvarnost, na kateri se izgrajuje dokaj bogata praksa — z mnogimi uspehi in velikimi slabostmi«. (Iz referata O prihodnjih nalogah sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije.)

Uspeh je nedvomno v tem, da so se tudi družbene službe in med njimi vzgoja ter izobraževanje pričele deatizirati in da

polagoma — čeprav zelo počasi — le postajajo delavci v teh službah tudi samoupravljalci. Kongres je podčrtal, da je to vsekakor tudi uspeh sindikata, saj se je temu vprašanju vsa štiri leta nenehno posvečal. Kljub temu uspehom pa se pojavljajo prav na področju samouprave, delitve ter nagraditve po delu resne težave, kjer bo sindikalna organizacija ponovno morala najti hvalježno področje dela. Prav te težave so bile ponekod vzrok, da

SEJA PREDSEDSTVA ZVEZE PRIJATELJEV MLADINE

Skrb za varstvo otrok in vzgojo staršev

Varstvo otrok, njihova prehrana in vključevanje v male šole — to so problemi, ki jih vsako leto zajame v program svojih prizadevanj Zveza prijateljev mladine Slovenije. Ob tem ugotavlja premajhno zavzetost bodisi odgovornih dejavnikov v občini (pri financiranju) — bodisi staršev (pri vzgoji), pa tudi nekaterih šolskih vodstev (pri oskrbovanju otrok s šolskimi malicami). Vsi ti problemi, ki se tako rekoč ponavljajo iz leta v leto, so bili tudi letošnja tema razprave na seji predsedstva ZPM Slovenije, ki je bila 8. septembra v Ljubljani.

Navada je, da na vse to vsako leto — ob tednu otroka — nekoliko glasneje opozorimo; za razloček od prejšnjih let pa bodo letos od 15. maja do 15. septembra 1968 — v letu akcij krajevnih skupnosti — poskusili nekatere od njih tudi razrešiti.

V programu tega »leta« je namreč na prvem mestu otroško varstvo. Društva prijateljev mladine bodo pri tem prispevala gotovo zelo veliko, saj so v svoj delovni načrt zajela proučitev stanja na področju vzgoje in varstva otrok v vsaki krajevni skupnosti, izbrala bodo naloge, ki jih bo treba razrešiti najprej. Tako bodo spodbujala in sodelovala pri izgradnji objektov za otroke, poskrbela za širše družbeno delo z otroki in posamezni krajevni skupnosti in si prizadevala, da bodo v krajevnih skupnostih smotno izkoristili tako materialne kot kadrovske zmogljivosti za vzgojno varstveno delo z otroki. V to delo naj bi vključili čimprej kar največ predšolskih otrok, za šolske otroke pa v povezavi s šolo poskrbeli, da bodo imeli urejeno prehrano in varstvo v izvenšolskem času. DPM naj bi spodbujala tudi vzgojno varstvene usta-

nove, da bi prerasle sedanje ozke okvire dela. Svoje vzgojne dejavnosti naj bi razvile tudi z drugimi otroki v določenih krajevnih skupnostih in tako postale središča zbiranja in vzgoje otrok. Varstvo otrok ne sme biti le varovanje v zaprti ustanovi: to so tudi dnevni izleti, zimovanja, letovanja, urejanje varstva dojenčkov po družinah itn. V program bo zajeto tudi vključevanje otrok v male šole in organiziranje raznih oblik dela z otroki: aktivnost v pionirskih klubih, pripravljane praviljnih ur in likovnih predstav itn. Vse to delo pa naj bo v tesni povezavi z delovnimi kolektivi šol; pedagogi naj bi bili prvi mentorji pri organiziranju teh dejavnosti za otroke.

Med letošnje najvažnejše naloge organizacij DPM pa sodi vzgojno delo s starši, ki ga bodo opravljale skupno s šolami, vzgojnovarstvenimi ustanovami in delavskimi univerzami.

IZ REPUBLIŠKE SKUPŠČINE

Z OBISKA V NOVI TRŽIŠKI OSNOVNI ŠOLI

Telesno prizadetim podpreti voljo do življenja Ni vse zlato, kar je — moderno

Posebnu šolstvu, zlasti usposabljanju telesno prizadetih otrok in mladine je bilo sele v povojnem obdobju namenjeno več pozornosti in denarja. Glede na potrebe so — sicer dokaj nesistematično — nastajali zavodi za usposabljanje telesno prizadetih predšolskih in šolskih otrok. Tako imamo danes v naši republiki tri zavode, ki opravljajo to nalogo.

Ce je naloga bolnišnice v Stari gori pri Novi Gorici predvsem medicinsko usposobiti telesno prizadete predšolske otroke in otroke s kombiniranimi motnjami ter hkrati skrbeti tudi za njihovo vzgojo, je naloga Vzgojnega zavoda Janka Premrla — Vojka v Vipavi nadaljevati to delo: skrbeti za obvezno šolanje, vzgajati in delovno usposablja te otroke od 7. do 18. leta starosti. Duševno normalno razvite, toda telesno prizadete otroke in mladino od 6. do 18. leta starosti usposablja danes v kamniškem zavodu. V teh ustanovah izšolani otroci bi se morali vsi zaposliti pod posebnimi pogoji. Takšno zaposlitev nudi danes en sam zavod v Sloveniji — delovno zaščitni zavod Ponikve. Ta pa od 1. 1961 zaposluje in pričuje predvsem težje telesno prizadete osebe.

Dejavnost in delovne pogoje v teh zavodih je letos proučevala posebna komisija, ki jo je ustanovil začasni odbor za rehabilitacijo invalidnih oseb socialno-zdravstvenega zbora republiške skupščine. Svoje ugotovitve in mnenja je pojasnil v posebni informaciji, ki so jo podrobneje obravnavali na seji tega odbora, letošnjega 7. septembra.

Ponovno so poudarili, da pomanjkljiva evidenca in prepočasna kategorizacija otrok v nekaterih občinah zavirata sistematično in uspešno izvajanje kompleksnega usposabljanja prizadetih otrok. Vzrok temu pa je zopet pomanjkanje kadrov in denarja. Premalo pozornosti je veljalo doslej predvsem kategorizaciji predšolskih otrok, saj je bilo le-teh kategoriziranih doslej le 6%, medtem ko so otroke od 8. do 15. leta kategorizirali 75,5 odstotno.

Komisija, ki je obiskala zavode, je tudi ugotovila, da v naši republiki sploh ni jasnega koncepta o usposabljanju telesno prizadetih otrok in otrok s kombiniranimi motnjami. Pravega zavoda za usposabljanje nimamo na primer za predšolske otroke in otroke s kombiniranimi motnjami (bolnišnica v Stari gori je predvsem zdravstvena ustanova), niti za težje duševno prizadete otroke. Ti so za sedaj v vipavskem zavodu, ki je praviloma namenjen samo tistim otrokom s kombiniranimi motnjami, ki kljub duševni prizadetosti lahko sledijo učnemu programu posebne osnovne šole za duševno prizadete otroke. V Vipavi pa je več kot polovica težje prizadetih otrok. Zanje bi morali ustanoviti takšen zavod, v katerem bi izvajali le določene oblike usposabljanja s poudarkom na delovni okupaciji, t. j. na opravljanju

preprostih del in navajanju na preprosta opravila.

NI PROSTOROV IN USTREZNIH STROKOVNIH DELAVCEV

Ce strnemo probleme, ki jih je ugotovila komisija v zavodih: zavodom ne manjka le ustreznih prostorov, temveč predvsem ustrezni strokovni delavci (neizdelani je celo profil pedagoškega kadra za delo s telesno prizadeto mladino), neurejeno financiranje zavira njihovo dejavnost in obenem preprečuje, da bi bili deležni usposabljanja tudi otroci tistih staršev, ki ne morejo plačevati stroškov usposabljanja. Marsikateri otrok pride v zavod prepozno zato, ker je postopek za pridobitev pravice do usposabljanja preveč zamoten, ali pa ga napotijo v napaden zavod, ker zavodi med seboj ne sodelujejo dovolj.

Zanimiva je še ugotovitev komisije, da posveča družba usposabljanju mladine — v primeru z zaposlovanjem — relativno veliko pozornost. Za usposabljanje enega gojenca je potrebnih 20 milijonov S din, ki pa ostajajo — posebno v poreformnem obdobju — nezbranih. Investicija, saj ta mladina nikakor ne more dobiti zaposlitve. Največ problemov s tem v zvezi ima vipavski zavod, ker ni v vsej republiki niti enega delovno zaščitnega zavoda za delo z mladino, ki ima kombinirane motnje. Tudi v kamniškem zavodu, kjer usposablja telesno prizadeto mladino, jim uspe z izredno prizadevanjem zaposliti vsako leto le 90% gojencev.

VRSTA NUJNIH UKREPOV

Otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju je vedno več (kategorizacijske komisije jih odkrijejo okrog 1000 vsako leto), prilike na področju posebnega šolstva pa se izboljšujejo vse prepočasno. Med ukrepi, ki bi jih bilo treba čimprej uveljaviti, da bi dosegli napredek pri usposabljanju telesno prizadetih otrok in mladine, je pospešena kategorizacija, intenzivnejše evidentiranje, sprememba uredbe o poklicni rehabilitaciji otrok za varovancev (omiliti merila za pridobitev pravice otrok do poklicnega usposabljanja in poenostaviti postopek) ter sprememba temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju (pravico do usposabljanja je treba zagotoviti

vsem otrokom, tudi predšolskim, ne glede na otroški dodatek). Posebna komisija, ki jo naj ustanove pristojni sekretariati, mora izdelati jasen koncept za usposabljanje teh otrok, stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb pa zagotoviti boljše sodelovanje med pristojnimi republiškimi upravnimi organi in drugimi dejavniki na področju usposabljanja telesno prizadetih otrok in mladine. Republiški sekretariati naj prouče način financiranja in izboljšujejo jasen koncept za financiranje te družbene dejavnosti, zavodi za usposabljanje pa prilagodijo sistemizacijo delovnih mest konceptu kompleksnega usposabljanja in poskrbe, da bodo ta mesta ustrezno zasedena.

M. K.

Tudi moderna šola ima svoje probleme...

Po II. kongresu sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije

(Nadaljevanje s 1. strani)

odraža v odnosu do družbenega dela, dohodka, skupnih interesov, družbene ter osebne odgovornosti itd.

Ko je kongres analiziral razvoj prosvete, ni mogel mimo ugotovitve, da je le-ta dosegla zavidljiv razvoj: število prosvetnih delavcev se je po vojni povečalo skoraj petkrat, število visokošolskih zavodov se je povečalo okoli desetkrat, število srednjih šol se je v zadnjih sedmih letih povečalo za 20 odstotkov, na univerzah in visokih šolah študira okoli 170 tisoč študentov itd. To so gotovo ogromni uspehi, vendar se na drugi strani javlja tudi cela vrsta težav, pri reševanju katerih mora tudi sindikat najti svoje mesto. Te slabosti se posebej izražajo v neuklajenosti strukturi izobraževanja, v zaostajanju šolstva druge stopnje, v velikem osipu učencev in študentov, v zaostajanju materialne osnove vzgojnoizobraževalnih zavodov ter delavcev v njih v primerjavi z intenzivnostjo rasti posameznih ustanov.

Potrebna je večja uglasenost med gospodarskimi in drugimi panogami ter vzgojnoizobraževalnimi zavodi.

Kongresno gradivo in razpra-

va sama je dalje jasno opozorila, da je sistem izobraževanja kadrov neurejen, da potrebe po kadrih ali niso znane ali pa jih podjetja ne upoštevajo, da je mreža vzgojnoizobraževalnih zavodov neprilagojena itd. Primeri integracije, ki so v gospodarstvu že precej stari, se v vzgoji ter izobraževanju šele pričnajo. Glede profila kadrov, ki jih dajejo vzgojnoizobraževalni zavodi, pa kongres meni, da je nujno potrebno najti večjo uglasenost med gospodarskimi ter drugimi panogami ter vzgojnoizobraževalnimi zavodi. Vez med posameznimi dejavnostmi je več kot prešibka. Ob znatno večji povezavi med vzgojnoizobraževalnimi zavodi ter drugim dejavnostmi bi dosegli, »da bi bila prosveta življenjsko zainteresirana za vzgojo takšnega profila kadrov, ki so gospodarstvu nujni, ki bi bili strokovno dovolj kvalificirani in ki bi bili poznejše, ko se vključijo v proizvodni proces, nosilci večje produktivnosti dela. Večja produktivnost pa ima za posledico večji dohodek v gospodarstvu, kar bi direktno delovalo na formiranje osebnih dohodkov prosvetnih delavcev.« (Iz referata O prihodnjih nalogah...). Tako bi čutili povezavo med neposredno

materialno proizvodnjo ter šolstvom, kar bi imelo v prvi vrsti posledico, da bi se naš šolski sistem končno le prilagodil zahtevam, potrebam ter zmogljivostim družbene skupnosti.

Prejšnja ugotovitev je še toliko bolj vzpodbudna, ker vemo, da so v razvitih državah tako na vzhodu kot na zapadu najboljše šole vznikale prav iz potreb samega gospodarstva, od tam, kjer »so prosveta, znanost, pedagoško in raziskovalno delo vezani na druge panoge, od koder so črpali za svoje delo sredstva in pobude. Končno prosveta in znanost nikoli nista bili, najmanj pa bi smelo to biti pri nas, stvar za sebe, izven prostora in časa, izven objektivnih potreb družbe ter zakonitosti, ki določajo njen razvoj.« (Iz referata O nalogah...).

Neurejen materialni položaj šolstva ter prosvetnega delavca je bil nekajkrat omenjen kot eden vzrokov nenormalnega razvoja našega šolstva. Poročilo centralnega odbora med II. in III. kongresom navaja, da so »realni osebni dohodki v gospodarstvu rasli povprečno po 8 odstotkov, v družbenih službah pa po 4,4 odstotka. V razdobju od leta 1956 do 1961 je bil v gospodarstvu porast 8,7 odstotka, od 1961 do 1963

pa 7,1 odstotka. V istem obdobju pa je bil porast v družbenih službah 4,2 odstotka oziroma 4,8 odstotka.

Kongres ugotavlja, da bo vsa materialna vraščanja okrog vzgoje ter izobraževanja mogoče urediti s sistemskimi zakoni, kot so zakon o izobraževalnih skupnostih itd. Še v veliko večji meri bo treba v bodoče gledati na pravilno urejanje pogodbenih odnosov med delovnimi organizacijami ter družbeno skupnostjo. Ti pogodbeni odnosi morajo v prvi vrsti temeljiti na programskih nalogah, ki so določene po obsegu in vrsti dejavnosti, kvaliteti opravljenega dela ter pogojih vrednotenja dela.

Celo vrsto vraščanj je kongres že načel in zavzel do njih svoje stališče. Iz vsega tega pa je postavil pred sindikalno organizacijo konkretne naloge, ki bi bile na področju vzgoje in izobraževanja naslednje:

— v vzgojnoizobraževalni dejavnosti — notranje usklajevanje šolstva, ustvarjanje njegove materialne osnove v skladu z doseženim obsegom ter kvaliteto izobraževanja na vseh stopnjah ter potrebo posodabljanja pouka in njegovega približevanja proizvodnemu procesu. Zdravko Pivk

Nekaj pripomb k osnutku novega učnega načrta za posebne šole

Novi učni načrt, ki je dan v razpravo posebnim šolam, prinaša nekatere novosti. Število učnih obveznih ur za posamezne razrede je v glavnem ostalo enako kot prej. V prvem in sedmem razredu je predvidena ena ura več slovenskega jezika, v osmem pa ena ura več računstva. V vseh razredih bodo imeli po eno uru več glasbenega pouka. Ker doslej v 7. in 8. razredu ni bilo glasbenega pouka, bo doslej tudi v teh dveh razredih po ena ura. Uvaja se tudi zbirski petje, in sicer dve uri na teden. Ta novost — zbirski petje — in povečanje števila glasbenih ur v vseh razredih je vsekakor dobra, saj postavlja otroke na enakovredno osnovo z ostalimi predmeti. Zunan naših meja, še posebej pa v ZDA, so glasbenemu pouku na posebnih šolah že davno prej dali pravo mesto v učno vzgojno proces.

Bolj zanimiva noviteta novega načrta pa je uvedba dveh učnih predmetov. Namesto prejšnjega predmeta pouk o domačih opravilih smo dobili nov naziv za ta predmet, in sicer praktična znanja. Gospodinjstvo pouk, ki je v višjih razredih bil v sklopu tehničnega pouka, se po novem učnem načrtu postavlja kot samostojen predmet že od 6. razreda dalje. Število predmetov se je v višjih razredih povečalo od 11 na 13.

Novi predmet — praktična znanja — se uvaja šele v 4. razredu, medtem ko je bil prej pouk o domačih opravilih vpeljan že v tretjem razredu. To se pravi, da bodo po novem učnem načrtu učenci silili o osebni higieni in čistosti ledo dni kasneje, kot je to bilo doslej.

Pouk gospodinjstva, ki bo doslej ločen od tehničnega pouka, obsega v 6. razredu le eno uru na teden, v 7. in 8. razredu pa po 5 ali 6 ur na teden. Sestavljalec novega učnega načrta so storili prav, da so ločili gospodinjstvo od tehničnega, kajti odsej se je v nekaterih krajih dogajalo, da so gospodinjstvo pouk namenjali na račun tehničnega pouka. Število ur

tehničnega pouka se bo sedaj zmanjšalo na eno uru tedensko. Mislim, da samo razmerje ur v odnosu med tehničnim poukom in gospodinjstvom ni bilo pravilno. Večji poudarek je na gospodinjstvu. Sicer upam, da bodo o tem spregovorili predavatelji tehničnega pouka.

Kakšne spremembe pa prinaša osnutek novega učnega načrta glede na vsebinsko plat?

V pripravljenem razredu načrt ne prinaša skoraj ničesar novega. Tekst za to stopnjo je dobesedno enak prejšnjemu. Sicer pa naj spregovorim najprej nekaj načelnih misli v zvezi s samo vsebino novega načrta. Ko sem pregledal ves novi učni načrt, sem ugotovil, da je snov pri večini predmetov zgolj samo nakazana. Pogrešam predvsem konkretnosti navodil in temeljitosti metodniških napotil.

Lahko je delati po učnem načrtu, če imas za posamezne razrede učbenike in ostale pripomočke. Naši šolniki — defektologi — pa nimajo niti enega učbenika, ki bi bil sestavljen izključno za učence posebnih šol. Poslužujejo se zato osnovnošolskih, ki seveda ne ustrezajo povsem njihovem delu. Dostikrat je učna priprava defektologa dosti težja od učiteljeve na osnovni šoli. Ne samo, da mu učni načrt ni v veliko oporo, ampak si mora sam beliti glavo, kaj vse naj dobi gradivo, ki bo primerno učencem posebnih šol. Če k temu pridamo še dejstvo, da naši defektologi nimajo niti učbenika metodike za glavne predmete (slovenski jezik, matematiko, družbo, naravo), potem si lahko mislimo, koliko je njegova priprava za pouk težavna. Zato mislim, da mora zahteva po podrobnejšem učnem načrtu z metodnimi dopolnili za sleherni predmet ni nikakoli kaprica, marveč potreba, ki jo čutim sam ob vsakdanjem delu v razredu. Navedel bom nekaj primerov. Pri predmetu higiena dela v 6. razredu navaja učni načrt med ostalimi tle: delavec in

orodje, delavec in stroj, delavec in surovine, odmor med delom itd.

Drugi primer: Osmi razred. Pri spoznavanju narave učni načrt navaja med drugim tudi to: brzojavništvo, svetlobo, Morsejeva abeceda, reostat, telefon, kompas, generator itd. Navodilo, ki sledi temu, se glasi: Navedene teme o elektriki za 7. in 8. razred se obravnavajo izključno v obsegu Elektroplonirja, ki ga morajo imeti vsaki posamezni učenec. Le ob individualnih poskusih osvojijo učenci to snov, to je vse.

Tretji primer: Pri spoznavanju narave za 8. razred beremo v novem učnem načrtu sledeče: Spoznavamo glavne dele človeškega telesa in potem sledi naštevaje: kosti, mišice, prebavila, kri in krvna obtočila, dihalni organi, izločala itd. V navodilih ob koncu beremo: V 6. razredu se pri obravnavi človeškega telesa ne spuščamo v anatomske podrobnosti. Obraznavamo predvsem funkcije posameznih organov in kako se varujejo pred boleznimi in poškodbami.

Tipično golo naštevaje. Brez ene podrobnejše obrazložitve pa zasledimo pri učnem predmetu — pravice in dolžnosti občana. Kot vem sam, je prav ta predmet eden najbolj abstraktnih za učence. Razen kredite in table in svojega govora skoraj ne moremo drugega uporabiti. Naj navedem nekatere teme iz vseh treh razredov (6., 7. in 8. razr.). Ki jih morajo učenci znati: občinska uprava, občinski statut, zvezna skupščina, ustava SFRJ, SRS, kadrovska komisija v delovnih organizacijah, socialno in zdravstveno zavarovanje itd.

Ob koncu navajanja učnih tem sledi navodilo, ki ni v večji oporo listu, ki bo moral ta program z učenci izvajati. Na splošno so dodatna navodila za sleherni predmet preveč skop nakazana (razen slov., j., mat., likov. pouka).

Sprašujem se, zakaj sestavljalec načrta ne navede poleg splošnih navodil še podrobnejša pojasnila, obraz-

ložitve, priporočila, navedbo učnih knjig in pripomočkov.

Samo tak učni načrt bo defektologu močno v oporo pri njegovem delu. Če to zahteva postavljajo šolniki, osn. šol, ki delajo z lastnimi učenci, ki, potem smo mi, ki se poslužujemo njihovih in to ne samo učbenikov, marveč tudi učil (ki dostikrat ne ustrezajo metodiki dela v posebni šoli), še bolj upravičeni imeti popolnejše in kvalitetnejše učne načrte. Opozorjam defektologe na zanimiv članek dr. Franca Štrmčnika Kaj ovira hitrejši razvoj osn. šole, ki omenja tudi problematiko učnih načrtov. (Objavljeno v Šolski pedagogiki, št. 5 in 6, letnik 1967). Avtor med ostalimi govori o problematiki učnih načrtov tudi tole: »Konkretni učni načrti s temeljnimi metodnimi navodili in z izobraževalnimi etapnimi smotri za vsak predmet in razred posebej, bi imeli mnoge prednosti. Prispevali bi svoj delež k enotnejšemu ter snovno in metodično učinkovitejšemu pouku, saj bi lahko učitelji več razmišljali o tem, kako bo učil, manj pa o tem, kaj bo učil.« (Podčrtal V. R.).

Mar ne velja ta misel tudi sestavljenemu novega učnega načrta? Učna snov v 6. razredu pri spoznavanju narave je razširjena. Vnesli so nove teme, in sicer poškodbe kosti, prava pomoč, nalezljive bolezni, zdravstveni dom, bolnišnica. Noviteta je dobra, kajti teme obravnavajo snov, ki je otrokom bolj življenjska. Snov nimajo v 7. razredu omenja le aluminij in železo. Menim, da ni prav, ko so izpuščili ostale kovine. Prav ob tem naj zopet povem, da tudi tu ne vemo, koliko je treba povedati otrokom o tej snovi. Kajti o aluminiju in železu se da govoriti v različnem obsegu. Snov o elektriki v osmem razredu je podrobnejše navedena za razliko od prejšnjega učnega načrta. Bolj pa se, da je gradivo le prezahtevno, dosti omenja navodilo o obsegu znanja v mehaniki Elektroplonirja. Ob tej snovi načrt ne omenja radia, te levizije, čeprav ne bi bilo napaka, da bi učencem govorili tudi o tem, seveda primerno njihovi intelektualni zmogljivosti.

Pri praktičnih znanjih omenja naravo med drugim tudi spoznavanje kolesa in njegovih sestavnih delov. Zakaj v načrtu ne omenjajo motornih vozil (moped, avtomobil, avtobus)? Cemu ne bi učili otroke o avtomobilu, ki jih poleg kolesa vidijo vsaki dan na naših cestah.

Izločili so iz starega učnega programa nekatere učne enote, ki so bile za našega otoka težko dojemljive. Tako načrt opušča snov o starih Slovanih, francoski revoluciji, ustanovitvi KPS in KPS, osvobodilne borbe narodov Evrope, Azije in Afrike in še nekatere teme. Ne zdi se mi pa prav, da opušča novi načrt snov iz našde. Ob tej temi, misli, bi se dalo povezati marsikatero današnje dogajanje. Prav je tudi, da načrt opušča dokaj težko snov osmega razreda, kot je to notranja in zunanja politika, državni organi itd.

Mislim, da bi za sleherni predmet lahko nanizal vrsto dobrih in slabih strani, ki jih prinaša novi učni načrt. Ker je to delo in taka analiza za enega človeka prezahtevna, je prav, da spregovorijo tudi ostali naši šolniki, da se vrsto let ukvarjajo s šolsko problematiko.

Najbolj konstruktivno so povedali svoje pripombe tisti posamezniki, ki poučujejo že dalj časa samo en ali dva predmeta.

V svoji skopi in okvirni analizi novega učnega načrta pa bi rad spregovoril še o novem predmetu, ki so ga sestavljaleci prekrstili »izroma krstili za praktična znanja. Rad bi po tignili paralelo med predmetom higiena dela in praktičnim znanjem. Če oba predmeta podrobneje analiziramo in pogledamo, kaj prinaša novi učni načrt za en oziroma za drugi predmet, bomo hitro ugotovili dokaj neugledne postavke. Naj svojo trditve podkrepim z neposrednim citiranjem učne snovi za oba predmeta. Prav o učnem načrtu beremo pri higieni dela (učni predmet za višje razrede) sledečo učno snov za 6. razred: poklici, različne vrste zaposlovanje, delavce na delovnem mestu, delavce v sodelavce, delavce in orodje, po-

klizne bolezni, da ne bi vsega pisal, naj navedem, da se vsa snov suče okoli delavca in ostalih čimteljev, ki na njega vplivajo.

Poglejmo, kaj našteva učni načrt za predmet praktična znanja: osebna higiena, higiena oči, dihal, zobovja, prebavil, kože — intimna higiena, perilo, pranje, sušenje likanje itd. Menim, da bi morala učna snov iz higiene dela iti k praktičnim znanjem in obratno.

Sicer pa se mi nehoti ob vsem tem vsiljuje vprašanje: čemu dva ločena

precej pogosto obišče tržiško kotlino, je namreč poskušal — sicer brez večjega uspeha — polniti tudi del modro zeleno pobarvane športnega bazena, ki je v stavbi — zraven telovadnice. Reklamo so, da je do nedavnega dež namakal tudi nekaj drugih šolskih prostorov.

Šola je obiskala že kontrolna komisija in ugotovila, da streha le niso napravili čisto po načrtu; delavci niso uporabili vsega potrebne izolacijskega materiala; mokrote pa ne vzdrži tudi les, ki je impregniran samo z lakom (sicer pa pri nas za sedaj boljše impregnacije menda še nimamo). Ker je streha nagnjena prav na tisto stran, od koder navadno piha veter, je naneslo podnjo pozimi kar 40 cm snega...

In funkcionalnost? V bazen so za sedaj naložili stoli in stare klopi, ker jih nimajo kam pospraviti. Moderna šola tega tipa nima podstrešja, je pa tudi sicer brez skladiščnih prostorov. Tudi kabineto ni dovolj. V premajhni delavnici za tehnični pouk je prostora le za 18 učencev namesto za 36. Sedaj bodo učenci pri uri tehničnega pouka zasedli še kabinet za gospodinjstvo, ki je precej velik in lep, pa bi ostal ob petih urah pouka (kolikor ga je v njem vsak teden) neizkoriščen. Skozil tanke stene razredov je moč slišati vse, ker niso dovolj akustično izolirane.

Prosvetni delavci se pritožujejo, da so tudi to šolo (kot že prenekatere) gradili »mimo njih«, se pravi, da ob sestavljanju načrta niso povprašali nikogar za mnenje. Ob dograjenih delavcih za tehnični pouk so sicer obljubili še prizidek izven šole, pa je zanj zmanjkalo denarja.

Za paviljonski tip šole, ki je postavljena sicer v lepo okolje, pravijo, da bi bilo bolje, če ga ne bi postavili v Tržiču — v alpski svet, kjer je vreme skoraj vedno okrašen z nalivi. Čeprav je v šoli videti vse še zelo novo, pa je bilo treba že sedaj — po dveh, treh letih že marsikaj obnoviti. To pa pomeni, da je spet potreben denar!

Sprašujemo se: ali so vse te napake posledica premalo proučenega načrta ali prehitrega dela? Naj bo tako ali drugače: tržiški primer očito kaže, da ni vse zlato, kar je — moderno...

M. Kunelj

Iz uprave

Današnji številki smo zopet priložili polnočnice. Naročnike, ki kljub vsem prošnjam in opominom še vedno niso poravnali naročnine za lansko leto, prosimo, da to čimprej stori. Nekateri naročniki so bili naloženi, ker smo jim poslali odvetniški opomin, odgovorili so celo »Prosvetnega delavca«, toda naročnine kljub temu niso poravnali. Hkrati prosimo naročnike, naj poravnajo naročnino tudi za tekoče leto. Naročniki pa, ki so naročnino že poravnali, naj prihranijo polnočnico za prihodnje leto.

predmeta, če pa vemo, da bi se dalo iz obeh sestaviti enega. Mar ni ozko povezano pranje perila (praktično) s higieno dela — z osebno higieno in čiščenje prostorov po pranju?

Zavedamo se, da bo imel po novem učnem načrtu učenec 7. in 8. razreda 13 predmetov. Ne obtežujemo mnenja prizadelec s povečanjem števila učnih predmetov in hkrati s tem povečanjem tudi števila učnih ur! Ali bo naš učenec vse to prenesel?

Ze danes ugotavljajo psihologi, pedagogi, psihiatrji in ostali strokovnjaki, da je osnovnošolski učenec preobremen s šolskim delom in da je povečanje števila učnih ur v šoli bolj škodljivo kot koristno. Mar ne velja to tudi za našega otoka?

Tudi sbrhrvaščino bi lahko vključili kot samostojen predmet v 7. in 8. razredu in bi ga nemoteno lahko — mislim učni obseg — vključili v sestavo slovenskih učnih ur. Ob koncu bi rad povedal sestavljalcem še tole: zdi se mi, da je čas od 5. septembra, ko so ravnotežni obvestili učitelje o novem učnem načrtu, pa do 15. septembra prekratek, da bi lahko dali temeljite konstruktivne predloge k novemu učnemu načrtu. Čeprav je dopis z republike prispel že na šolo v juliju, so šolniki bili takrat na dopustu in razumljivo, da nihče takrat ni vedel za osnutek.

Ce želimo slišati različnejše pripombe, pobude, zamisli in želje s te rena o novem učnem načrtu, bi morali naši šolniki kolektivno imeti več takšne temeljitosti analize tega tako pomembnega dokumenta na naših šolah. Vsaj do 1. januarja bi morali potekati razprave in to tudi po krovnih aktivih. Prav bi bilo, če bi strokovni aktivisti dali nalogo, da bi v prvem polletju temeljito preiskurali li načrt in dali potem jasne in utemeljene zahteve za spremembo ali dopolnitev. Nič koliko zdravih pobud lahko pričakujemo iz naših kolektivov. Sedanja naglica, ko hočemo v dveh tednih za pripombe, pa se mi ne zdi pravilna in ne bo dala zaželenih rezultatov.

Prav bi bilo, da bi pri sestavljanju novega učnega načrta sodelovali nekdo, ki bi bil ororočen sleherni učni obveznosti. Le tako se bo novemu predmetu in z ostalimi predmeti ustvarila prenotrebno pedagoško delo, ki naj bi bilo tudi v bodoče sistematično spremljano.

VLADO ROZMAN

HITIMO POČASI!

PEDAGOŠKI POGOVORI

»Neprizadeti« o strokovnem izpitu

Prvi delovni dan šolskega leta sem slišal močno nalezljiv vzklík v telefon: Ne utegnem ne danes ne jutri, začeli smo s polno paro...

Imel sem dovolj povoda, da sem se v sebi s priznanjem namuznil nad entuziazmom v delo zagnanega tovariša, hkrati pa tudi dovolj povoda za poglobljeno razmišljanje o vprašanju, ki čedalje glasneje trka na vrata vsem, ki jim je izobraževanje in vzgoja naše mladine poklic. Če si priznamo ali ne, je vendarle res, da v centralnem kolesju našega učnovzgojnega dela vzlic idealno sestavljenim načrtom in vzlic vsej dobri volji nekaj vztrajno in naraščajoče škriplje. Diagnozo nam piše mladina sama z neposrednim demonstriranjem usledil vseh naših prizadevanj, le-te pa so posledica notranjega nesorazmerja med učenjem in vzgojo.

Vsi starši in učitelji-clemen-tarji vedo, s kolikšno neučakano-stjo in ljubeznijo prihajajo novinečki prvič v šolo. Podobni so

(oprostite mi stereotipno prime-ro!) dobro pripravljeni nji, ki željno čaka semena, in učitelj je skrbni sejavec, povezan z nji-mi s stoterimi skrivnostnimi vez-mi, kakor more biti le mati z dojenčkom. Zato, samo zato jim je šola kristalni grad s pravič-nim bliščem čudovitih reči in zato tako trdno verjamejo v ta grad svojih pričakovanj. — Na tej zaupljivi veri v poslanstvo šole sloni notranja rast učencev na nižji stopnji.

Tako zbliznana in žlahtnega razmerja med učiteljem in učen-ci pa žal ne opažamo niti na vseh stopnjah obveznega šolanja, da o srednjem kot logičnem po-daljšku osnovnega raje ne go-ovorimo. Kolikor glasneje in po-gostejše poudarjamo potrebo po zadovoljevanju učenčeve vedo-željnosti, toliko vidnejše je, hočeš-nočeš, odrekamo vzgojnemu de-lu pri njegovem oblikovanju. Istočasno ko pribijamo, da šola ne more zaostajati za napred-kom znanosti in tehnike ter učne programe z občutkom neizogib-

nosti trpamo s stvarino, si redu-ciramo realne možnosti za nepo-sredni vzgojni kontakt z učenci. Programi se pogosto zgoščujejo v neprodno megle, ki ločuje učitelja in učence do tolikšne mere, da se komaj še vidi. Učitelj drevi s svojim progra-mom, ker ga neprestano prega-naj neusmiljeni čas, učenci pa ga love v strahu, da jim ne izgine v meglenem obzorju. Spreminja se v kosca, ki se je zagrizel v deteljišče z mislijo na delovno normo; ne utegne uživati rosne lepote jutra in nič več ko za hip se mu zasmili zajček, ki je brez-skrbno zaspal v sončnem zelenilu in ga je kosa ponevedoma za-dela...

Se nikoli se ni toliko govorilo in pisalo o potrebi usklajenega oblikovanja mlade osebnosti ka-kor danes, pa vendar čedalje določene spoznavamo, da nam v oblikovalnih rokah ne nastaja tisto, kar želimo. Ne utegnemo vzgajati, ker se nam preveč mudi učiti! V poblazenem tempu steh-niziranega časa tudi šolniki pris-tiskamo na plin namesto na za-voro in z vrtoglavo vožnjo skozi senzacije odkritij, izumov in re-kordov mladino nehotе vzgajamo za »barbarsko obdobje civilizirane nekulturnosti« (kakor je Fi-lip Kalan v TV klasično označil vrednost naših umetnostnih do-sežkov v minulem gledališkem letu).

Česa vsega nismo pripravljeni storiti za lažje in hitrejše šola-nje naših otrok! Skoraj ko gobe po dežju rastejo nova šolska po-slopja z najmodernejšo opremo, toda vse, kot se zdi, je zapisano kategoričnemu imperativu atom-skega veka: Samo naprej, neiz-prosno naprej v »paradiž« vr-hunske tehnike, ko bo človek živel vsemu, le svoji resnični notranjosti ne, ker je ne bo več poznal, saj že današnji človek, kot je nekje dobro zapisal Božidar Borko, komaj še kdaj najde čas, da mirno prebere kvalitetno knjigo.

Morali bi znati učence brzdati v nenasičen hlastanju senzacij in jim privzogoliti več čuta za pravo mero. S tako poudarjenim ravnanjem gotovo ne bi grešili proti naravi otrokovih nagibov, le razsodno bi jih regulirali v korist osebnega zblizevanja in umirjenega spoznavanja vsega človeškega v učencu. — Zakaj se učencev »kristalni grad« vesele-ga zaupanja v šolo prenekateri-krat sesuje v razvaline grenkih spoznanj še preden prijadra do

najvišjega razreda? Zakaj se prenekateri učenec v šoli in doma počuti tujca, tako nerazumljene-ga v svojih potrebah, problemih in težavah, da komaj še verjame v možnost, da bi ga kdorkoli želel intimneje spoznati? Zakaj moramo — že na osnovni stop-nji — doživljati celo primere samomorov kot izraz popolnega obupa nad mladim življenjem ali kot dekadentni protest do vsega, kar obstaja? — Nedvomno je poleg šole še neurejeni dom, predvsem pa neodgovorni zuna-nji svet celotne družbe tisti, ki bi ga po pravici poiskala puščica krivde.

Vsaj na vseh stopnjah obvez-nega šolanja bi morali za vsako ceno znati ohraniti najosebnosti stik z vsakim učencem, da bi se nihče ne čutil pozabljenega, za-nemarnega in diskriminiranega. Sleherni učenec bi moral vsak dan na svojih ramenih čutiti našo prijateljsko oblikovalno roko, da bi do konca ne izgubil svojega

Mnogo je bilo napisanega o strokovnih izpittih, navadno pa so pisali o tem le prizadeti. Izjemo-ma se oglašam, tudi jaz, ki sem se pred nedavnim rešil te more in sem postal torej POPOLNI uči-telj.

Strokovni izpit sem opravil zelo dobro — ponavljal pa tisto, kar sem se učil na PA. Naj po-več, da nisem zaradi opravljenega izpita v razredu nič boljši, če-prav mi je pripravljane nanj vzelo precej časa in truda:

Se vedno pa se vprašujem: — zakaj tudi drugi strokov-njaki nimajo strokovnega izpita (teh. inž.), njihovi osebni dohod-ki se ne ravna po letih službe-venja (o višini le-teh tu molči-mo);

— koliko je takih učiteljev, ki imajo 14 dni študijskega dopusta za pripravo na izpit (smoči je precej); pa tudi sicer se med pri-pravljanjem na izpit učitelj ne more tako posvetiti šoli, kot na-bi do konca ne izgubil svojega

mi je, da pri nas opravljajo stro-kovne izpite npr. tudi gradbeni inženirji, zdravniki in še nekateri visokokvalificirani strokovnjaki. Nad njimi najbrž nihče ni najbolj navdušen, toda predpise in zahte-ve je pač treba včasih tudi izpol-njevati.

V bistvu pa v naši, tj. prosvet-ni oziroma šolski stroki ne gre pri strokovnem izpitu samo za formalno opravljanje nadležnega izpita, temveč za mnogo več: za nadaljnje izpopolnjevanje učite-lja, ki ne more in ne sme v svo-jem študiju in izpopolnjevanju obstati, dokler opravlja svoje pe-dagoško poslanstvo. Zaradi tega je oziroma bi bilo čisto zgrešeno, če je, ali bi bil strokovni izpit sam-ponavljanje snovi, ki jo je učitelj sprejmal bodisi na učite-ljišču, na PA ali visoki šoli. Koli-kor mi je znan pravilnik o oprav-ljanju strokovnih izpitov prosvet-nih delavcev, je prav novi pred-pis, ki smo ga dobili pred nekaj leti, hotel popraviti in prepreči-ti to in tako nesprejemljivo gleda-nje na strokovni izpit. Če so še kje takšne zahteve, prav gotovo ne smemo iskati krivca v zahte-vah pravilnika, temveč na dru-gem mestu.

Ni nam znano, koliko učiteljev ima za pripravo na strokovni iz-pit študijski dopust, res pa je, da zahteva priprava za izpit od uči-telja za določen čas več napora, kakor je normalno. Sami pravite, da se v tem času ne more tako posvetiti šoli, kakor navadno. Do neke mere je to res. Vendar pa je škoda, ki jo v tem času utrpí družba (pravzaprav učenci) manj-ša, kakor sodite, če jo soočite s koristijo, ki jo prinaša sleherni intenzivni študij in poglabljanje bodisi v sami učiteljevi stroki, borisi v študiju pedagoško-psihološke problematike, s katero se učitelj nenehno srečuje v vsako-dnevni praksi. Osebnost sem pre-pričan, da je sestavni del druž-bene reforme na področju naše-ga šolstva tudi čim večje znanje, čim večja strokovna in pedago-ška usposobljenost učitelja, ker le ta lahko bistveno vpliva na kva-liteto njegovega vzgojnoizobraže-valnega prizadevanja. Prav prob-lema višje ravni, večje kvalitete dela naših šol pa je danes in bo tudi v bodoče eden ključnih pro-blemov našega šolstva. Zaradi te-ga se tudi že pri nas pripravila predpis o obveznem nadaljnjem izpopolnjevanju učiteljstva, po-dobno kakor v številnih državah po svetu. Našim prosvetnim de-lavcem je to obvezno izpopolnje-vanje najbolj znano iz socialistič-nih dežel, kjer je dalo tudi lepe rezultate.

V. C.

zaupanja v učitelja-pedagoga, če že ne tudi v učitelja-človeka. Iz čigavih rok, če ne iz naših, naj prejme nepovrjeno resnico o človeku in neuničljivo voljo do preprostega in zdravega življe-nja kot enkratnega in neponov-ljivega daru?

Za tako dragocene trenutke sožitja z učenci nam ne sme zmanjkati minut in ne ur. Da bi jih našli dovolj za vse dni šol-skega leta, hitimo počasi...

JANEZ LAMPIC

Končujem z mislijo, da stane-jo strokovni izpiti družbo preveč — posebno, če upoštevamo vse dejavnike: vseposod namreč go-ovorimo o družbeni reformi, pa vendar pri učnovzgojnem delu tega nihče ne vidi, ali noče vi-deti. Zakaj tako?

M. P.

ODGOVOR: Težko bi vam da-nes najbrž kdorkoli odgovoril na vprašanje, kako je s strokovnimi izpiti strokovnjakov v najrazlič-njših strokah in službah. Znano

Pisma bralcev

Spoštovani tovariš uredniki! Dovolite, prosim, nekaj besed »s terena«!

1) Glede prostih sobot prevla-duje pri nas mnenje, da se v praksi ne bi obnesle!

Oupocijemo si le, če imamo prosto več dni skupaj. (Kdo more reči, da si »odpocije« v soboto in nedeljo, ki je prvi dan še ves izčrpan, drugi dan pa že poln skrbí za — naslednjega? Razen tega potrjuje dolgoletna izkušnja mestnih in podezelskih učiteljev, da je pouk in vse šolsko delo od srede maja do konca septembra dokaj — jalovo!

S tem nikakor ni rečeno, da bi (na račun daljših poletnih počitnic) žrtvovali del zimskega, ki so s svojimi štirinajstimi dnevi že tako dovolj skromni! Prav v tistih zimskih dneh začenja kar 80 % šol varčevati s kurivom; takrat so epidemije gripe po-gostejše, močni snežni zameti pa onemogočajo oddaljenim podežel-skim otrokom pot oziroma dovoz v šolo. Mnenje, da bi se s prostimi sobotami približali indu-strijski delitvi časa, izpuhiti že ob dejstvu, da živeli učencev in učiteljev niso stroj, ki se ohladi v 48 urah, ampak so živ organ. In dalje: če so starši (zapo-sleni v industriji) ob sobotah prosti, imajo vsaj en dan prilož-nost, da v 24 urah poskrbi, kje je njihov otrok, ali gre priprav-ljen v šolo in kje prebije proste ure.

2) Glede diskriminacije slavi-stov mislim, da ni nikogar, ki je ne bi mogel priznati.

Popravljanje šolskih nalog je težko, zamudno in odgovorno delo, ki obremenjujejo slaviste pozno v noč. Predmetni učitelji brez šolskih nalog za to breme ne vedo. Ugovor, da morata n. pr. tudi fizik in zgodovinar pre-bití več ur ob študiju strokovne literature, če hočeta biti dobro pripravljeni, se razbije ob dej-stvu, da mora (poleg nalog!) isto delati tudi slavist — in ta se še »zaposli« s prebiranjem lepo-slovja...

Prepričani smo, da bo ob teh dejstvih slavistovo prekomerno delo dobilo priznanje ob zmanj-šani tembelni obveznosti in pre-jemkih, ki bodo upoštevali nad-urno delo doma.

Zdenka Serajnik

0 prenovitvi pouka matema-tike in še druge zanimivosti beremo v Naših razgledih

Najnovejša, 17. številka šti-rinajstidnevnik Naši razgledi prinaša nekaj sestavkov, na ka-tere bi veljalo prosvetne delav-ce posebej opozoriti. Poleg uvodni-kov, ki ga je ob pričetku šol-skega leta napisal namestnik republiškega sekretarja za pro-sveto in kulturo Boris Lipu-žič, so objavljene štiri naloge z letošnjega evropskega tekmo-vanja v znanju francoskega je-zika na temo »V kateri dobi bi radi živeli«. Letos so na tem tekmovalju prejeli prve tri na-grade (nagrada je desetdnevni obisk Pariza) učenci gimnazij v Ljubljani, Kopru in Piranu, po-hvala pa še naloga iz ljublján-ske gimnazije. Izid tekmovalja pomeni izredno priznanje za prizadevanja naših gimnazij-skih profesorjev.

O prenovitvi pouka matema-tike (v XX. stoletju računanje ne zadošča več) je objavljen prevod iz Le Courierja. Avtor-jeva zapazanja so zanimiva in

bi zaslužila nadaljnjih vsestran-skih osvetlitev. Slaviste bo go-tovo pritegnila kritična ocena Slovenske književnosti 1945-65 izpod peresa priznanega, ostre-ga, a razgledanega Jožeta Pog-ačnika. Precej prostora je šti-rinajstidnevnik tokrat posvetil 100-letnici Marxovega »Kapita-la« (Stoletje je izpričalo življenjsko moč marksizma), dalje beremo še sestavke: Ob 10-let-nici smrti Karle Bulovčeve, Slovenija v slovaških prevodih, Ustvarjalnost in popredmetnost (Korčulanska filozofska šola 1987), pripombe h knjigi V. De-dijarskega »Sarajevo 1914«, o ljub-ljanskem grafičnem bienalu, salzbürškem glasbenem festiva-lu, o reformi rimske cerkve, o barvni televiziji, sodobnem ro-manu itd. Skratka — Naši raz-gledi so branje, ki vsakih štiri-najst dni temeljito seznanja za-htevne bralce o najaktualnejših vprašanjih z vseh področij so-dobnega življenja doma in v svetu.

ŠOLSKO SVETOVALNO DELO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Šolske psihološke operativne. Šol-ska psihologija se začne usmerja-ti predvsem v študij otrokovih osebnostnih razlik in v študij otrokovega »notranjega okolja«. Na to pozorišče pa je začela v zadnjih desetletjih stopati še tret-ja, močno razvijajoča se znanost o človeku, to je sociologija s svo-jjo šolsko operativno: šolsko social-no službo. Ta se je pa začela vsa usmerjati predvsem v nadroben študij otrokovega razvojnega oko-lja.

Tako so vse te tri znanosti za-čele oživljati v šolskem vzgojnem delu tiste tri pomembne vrline, ki jih je le-to zaradi razraščajo-čega se intelektualizma izgubilo. Spričo tega je razumljivo, da je doživljala šola v prvih deset-letjih tega stoletja hudo kritiko s strani teh znanosti.

Šola se je začela odzivati na to kritiko tako, da je vedno bolj sprejemala različne pobude iz teh znanosti, ker je vedno bolj spo-znavala veliko pomembnost in koristnost teh prizadevanj za pol-nejše in uspešnejše šolsko delo. Pri tem je začela vedno bolj spre-jemati idejo svetovalnega dela v pomenu neke širše oblikovalne in razvojne pomoči otroku ter v pomenu pedagoške posvetovalne pomoči šolnikom in staršem otrok. Kot temeljni delovni pogoj vsega tega pa je začela sprejema-ti tudi študij otroka.

S tem je svetovalno delo začelo dobivati vedno širši vzgojni ali pedagoški pomen in je postajalo v zvezi s šolo vedno bolj pedagoško vprašanje oziroma je postaja-lo vedno bolj svojstvena oblika pedagoške pomoči otroku.

Iz tega novega in razširjenega pojmovanja svetovalnega dela je začela rasti nova oblika svetoval-nega dela — služba šolskega svetovalnega dela (school guidance service).

ni, saj ima ta služba v vsaki de-želi drugo zgodovino, krojijo nje-no teorijo in prakso drugi činite-lji in se gradi ta služba na drugi razvojni stopnji sodobnih znano-sti o človeku, ki pravzaprav zaro-jevajo in krojijo zasnovano kon-cept šolskega svetovalnega dela. Kljub temu pa danes skoraj ni več razvitejšega šolskega sistema, ki ga tako ali drugače ne bi vzne-mirjalo vprašanje šolskega svetovalnega dela.

Ponekod sprejemajo šole to novo službo v okviru svojega pe-dagoškega dela skoraj docela ne-kritično in si s tem to vprašanje še bolj zapletajo. Drugod se šole te nove šolske službe na vse mo-goče načine branijo, češ da svetovalno delo ni nič novega v okviru vzgoje in da zaradi tega ni treba ustanavljati in uvajati v šolsko pedagoško delo neke no-ve službe, oziroma da svetovalno delo tako in tako opravlja pri svojem pedagoškem delu vsak dober učitelj. Vse to pa po mne-nju teh šolnikov brani ustanav-ljanje te službe znotraj šolskega sistema.

Tretji pa poudarjajo, da je si-cer res, da je bilo in da je sve-

tovalno delo prisotno v vsakem pravem pedagoškem delu učite-lja, da je torej svetovalno delo bistveni ali imanentni del šolske vzgoje. Naglašajo pa ob prizna-vanju tega, da mora dobiti sve-tovalno delo kot nujni del vsake-ga pravega pedagoškega šolskega dela danes svojo samostojno vse-bino in organizirano obliko zno-traj šole, sicer se mora v nemoči umikati razstru šolskega inte-lektualizma v vsakdanji šolski vzgojni praksi. Naglašajo, da je ravno potreba po tem formalnem uresničevanju sodobnega svetovalnega dela v okviru šolskih si-stemov danes vedno bolj nujna. To zaradi tega, ker ima intelek-tualizem že svoje trdno začrtane obrise v tradiciji ter močno izde-lane metode in oblike, medtem ko se ideja svetovalnega dela v šolsko pedagoško delo šele prebi-ja in išče v njem svoj prostor na soncu. Toda brez prerasta te ide-je v tudi formalno določeno obli-ko svetovalnega dela znotraj šole ne bo le-to nikoli moglo dobiti svoje prave uresničitve v okviru šole.

Franco Petiček

Seminar o aktualni družbeni problematiki

Delavske univerze so v pre-tedkih dneh — skupaj z zavodi za PPS, konferenco SZDL ter Zvezo delavskih univerz — pri-pravile vrsto seminarjev za prosvetne delavce. Tako so samo na Koprskem imeli 14 takih semi-narjev, bili pa so tudi v Kranju, Celju, Slov. Bistrici, Ljutomeru in drugod. Udeleženci so vnape-jali gradivo v obliki tez, ki so jih pripravili predavatelji.

Asistent Visoke šole za poli-tične vede v Ljubljani Marko Kerševan je govoril o odnosih šola — religija in cerkev danes. Poudaril je nujnost razlikovanja problematike v zvezi z religijo in vprašanje v zvezi s cerkvijo oziroma organiziranimi verskimi skupnostmi.

Dušan Komparski, samostojni svetnik na republiškem sekre-tariatu za prosveto in kulturo, ter direktor Centra za strokovno šolstvo v Ljubljani Janez Želez-nik, sta predavala o samoupravi v šolstvu in udeležbi učencev v samoupravi šole. Njuna izjava-nja so zajela celotno problema-tiko — od socioloških in druž-beno-ekonomskih vidikov samo-upravljanja ter razvoja samo-upravljanja pri nas do vloge učitelja pri delu skupnosti učencev.

Višji predavatelj na Visoki šoli za politične vede v Ljubljani Slavko Podmetnik je govoril o nekaterih problemih in nalogah glede idejnosti pouka. Poudaril

Seminar za mentorje klubov OZN

Medobčinski center klubov organizacije združenih narodov je organiziral prve dni septem-bra (2., 3. in 9.) dvodnevni semi-nar za mentorje klubov OZN svojega območja. Seminar je bil v Kagerjevem domu na Pohorju, udeležili pa so se ga predstavniki družbeno-političnih organizacij iz Maribora in predstavniki republiškega centra klubov OZN Slo-venije.

Uvod v delo seminarja je bilo predavanje predsednika Zvezne-ga centra klubov OZN Jugosla-vije Jožeta Hartmana »O mla-dinskih mednarodnih organizaci-jah v svetu«, naslednji dan pa je bilo na vrsti glavno predavanje: prof. Milan Divjak je predaval o metodiki dela v klubih OZN.

V razgovorih na seminarju so udeleženci posvetili mnogo po-zornosti psihološkim osnovam dela z mladino v klubih, opozo-rili pa so tudi na to, naj bi na klubskih sestankih ne obravna-vali le političnih dogodkov, ki včasih mlade odtegujejo od dela v klubu, temveč naj bi namenili nekaj časa tudi pogovorom o mednarodnih športnih dogodkih, filmu, glasbi, o dosežkih drugih narodov in potovanjih v tujino.

Franco Kržan

dh

»Očitajo nam, da smo zelo draga šola...«

je rekla ravnateljica tržiške posebne šole Mira Hiršel

Ce dela normalna osnovna šola v neurejenih prostorih, brez primernih učil in opreme, se nam zdi nedopustno. Nihče pa ne zaga-ja prevelikega hrupa, če dela v prav takih pogojih posebna osnovna šola. Pa vendar bi tudi ti šolarji, ki jih normalna osnovna šola zaradi njihovih premajhnih duševnih zmogljivosti ne more sprejeti, lažje sledili pouku, če bi bilo zanje organizirano varstvo; vse drugače bi si znali pomagati v življenju, če bi se njihove roke danes urile v delavnici za tehnični pouk ali v učilnici za gospodinjstvo.

Ko smo v tržiški posebni šoli potrkali na vrata z napisom »Ravnateljstvo«, smo bili prvi trenutek presenečeni: vstopili smo namreč v razred in zmotili otroke pri malici. Ravnateljica Mira Hiršelva nas je odvedla v svojo »pisarno« — prostor, ki sta ga od razreda oddelili le dve omari. Na njeni pisalni mizi ni bilo telefonov in starim okenskim okvirom, povezanim z vravicami, se ni zdelo vredno, da bi se skrili za zavese. Skratka ravnateljica soba brez zaves, preproge in foteljev. Tudi zbornico bi iskali zaman. Štiri učiteljice, ki poučujejo v tej štiriodelni šoli 45 otrok, preživijo vse odmore za katedrom v učilnici.

— Stavba, v kateri danes de-

lamo (stara je 100 let) — pripoveduje Mira Hiršelva — je bila že zdavnaj neprimerna za delo normalne šole, ki se je zato preselila v novo, moderno poslopje. Tako je ostala posebni šoli klavarna zapuščina že desetletja zanemarjenih prostorov, ki terjajo milijonska sredstva, če jih hočemo rešiti pred razpadanjem. Kljub temu pa smo veseli, da smo dobili svoje prostore.

Torej je v stavbi dovolj prostora za delo? — Splošne učilnice (tri za štiri oddelke) sicer ustrezajo, nimamo pa delavnice za tehnični pouk, niti prostora za shranjevanje učil, manjka nam soba za likovni pouk in telovadnica. Svoje igrišče nam posojajo nogometaši. O opremljenosti učilnice ne govorim, saj je že zdavnaj zastarela. Potrebujemo bi tudi primerno pisarno, saj smo v resnici brez pravega prostora, kamor bi lahko povabili starše, ki prihajajo utrjeni s hrubov na pogovor.

Videti pa je, da vse prizadevanje napraviti iz zanemarljivih prostorov v stari stavbi tri urejene učilnice, poskrbeti, da je prišlo vanje pohištvo (takšno, odsluženo, ki ga drugod niso več rabili) in nešteto drobnih predmetov, od katerih ima vsak svojo zgodbo, kako je prišel sem, kaj — ni zlomilo ravnateljice volje. O tem, kako so v tržiškem območju orali ledino na področju posebnega šolstva, pravi: — Osnova našemu delu v zadnjih treh letih je bilo pravzaprav prosvetljevanje prebivalstva. Ljudi je bilo treba podrobno seznaniti s tem, kaj je sploh posebna šola. O tem smo jim pripovedovali na roditeljskih sestankih in govornih urah ter jih obveščali v lokalnem radiu. Učencev je bilo vsako leto več, enoodelna posebna šola se je razvila v štiriodelno, številno učencev pa se je povečalo za 150 odstotkov.

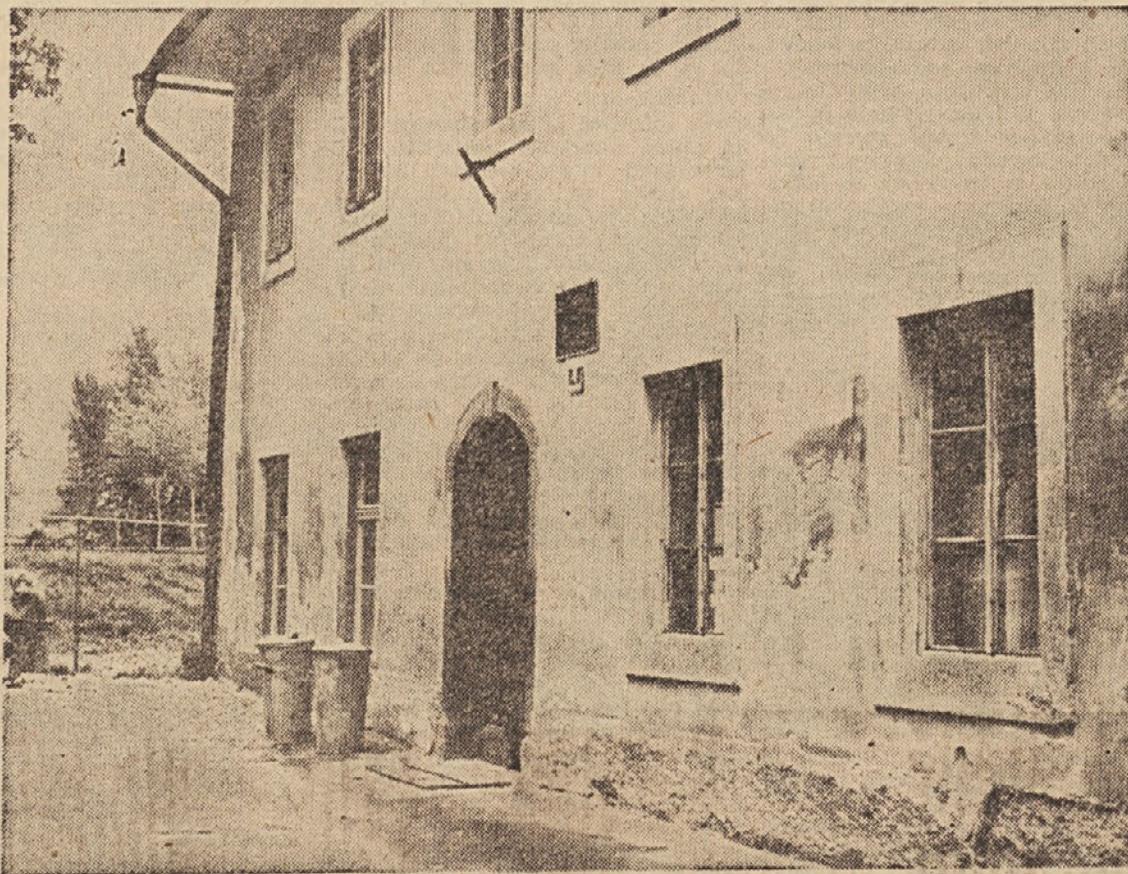
Potemtakem ste zadovoljni z razvojem šole? — V nasprotju s tem dinamičnim razvojem je bilo premalo denarja dodeljenega za to, da bi bil lahko vzgojno izobraževalni proces uspešnejši. To občutimo vedno huje, saj zahteva pedagoško delo v številnejših oddelkih tudi več denarja.

Ali v prihodnosti pričakujete izboljšanje? — Zelo veliko pričakujemo prav od temeljne izo-

braževalne skupnosti tržiškega območja, ki je v svoj upravni organ izvolila tudi člana delovnega kolektiva tržiške posebne šole.

Najbrž upate, da vam bo uspelo preurediti to poslopje tako, da bo mogoče v njem res uspešno poučevati? — Na to vprašanje za sedaj še ne vem odgovora. Očitajo nam, da smo zelo draga šola, toda primerjamo pogoje za delo v posebnih šolah s tistimi,

što, ker še nimamo organizirane- ga varstva. Tri četrtine učencev pa je iz družin, kjer sta oba starša, ali eden od njiju — debila ali problematična. Starši se za te otroke navadno zelo malo zanimajo. V prihodnje bo naša skrb namenjena tudi mentalno retardiranim otrokom, ki jih kategorizacija še ni zajela in jih socialna služba še sploh ni registrirala. Prihodnje leto pa bi radi osnovali pripravljalni razred,

Stoletna stavba, v kateri dela tržiška posebna šola, je že zdavnaj neprimerna za pouk, vendar...

ki jih predpisujejo normativi za delo v normalnih osemletkah. Posebne šole pa so danes v takšnem položaju, da zanje ni niti predpisanih normativov.

Vaši letošnji načrti in sploh načrti za prihodnost? — V tem šolskem letu bo pedagoško delo na naši šoli osredotočeno na natančno nadzorovanje vsakega učenca. To seveda ne bo prepro-

vo, katerega bi zajeli predšolske otroke, ki žive sedaj povečini v nezdravem družinskem okolju. Pred tem pa bo treba še marsikoga prepričevati, kako zelo je to potrebno...

Vsega se je treba lotiti, če imamo otroke rad — je zaključila najin pogovor Mira Hiršelva. Ona pa jih ima dvakrat rada.

Marijana Kunec

Seminar za učitelje tehničnega pouka v IV. in V. razredu

Na pobudo Zavoda za prosvetno pedagoško službo v Krškem so imeli vsi učitelji, ki poučujejo tehnični pouk v IV. in V. razredu, seminar, in sicer 2. sept. v Brešanici ter 4. sept. 1967 v Sevnici. Seminar je vodil pedagoški svetnik prof. Viljem Kunst iz Zagreba, ki je hkrati tudi pedagoški svetovalec za tehnični pouk pri ZPPS v Krškem. Potrebno po takem seminarju so živo občutili vsi prosvetni delavci, ki poučujejo ta samostojni predmet kot razredniki ali predmetni učitelji v omenjenih dveh razredih. Za-

nim učnim načrtom. V svoj program je dodal še tkanje (mreža iz vrvice, pletenje v krogu, tkanje na okvir in tkanje s ploščami). Za zaključek so se udeleženci seminarja seznanili s pomočniki za tehnično risanje. Dogovorili so se še o programih pri tehničnem risanju.

Seminar je v celoti uspel po zaslugi prof. V. Kunsta, ki je za področje tehničnega pouka resnično strokovnjak. Želji prosvetnih delavcev, da bi se seminarji s praktičnim delom še nadaljevali med šolskim letom, je predavatelj ustregel. Udeleženci seminarja so izrazili tudi željo, da bi prof. V. Kunst izdal priročnik za tehnični pouk.

France Smerdel

Nekaj desetletij življenja

Pred dnevi smo po lepi slovenski šegi sedli v bližnji gostinski lokal in ob odhodu naše dobre kolegice in prijateljice Mery Jurčeve v pokoj spili nekaj kozarcev tistega, ki poživlja žile. Malokdo je takrat vedel, da obhajamo tudi njen življenjski jubilej, zato nismo govorili o letih, ampak o delu v šoli in izven nje. Vsi pa smo vedeli, da je njena upokojiteljska formalna, kakaj Mery je ena tistih, ki ji je beseda počitek tuja, nepotrebna...

Njena rojstna vas je Bukovje pri Postojni, njen rojstni datum pa 13. septembra 1907...

Mati ji je kmalu odzvela, zato ni mogla sama spraviti iz kruhu osem otrok. Mery je odšla v Ljubljano, tu končala osnovno ter meščansko šolo in učiteljico. Leta 1922 je stopila na trnovo pot slovenskih učiteljev in naprednih izvenšolskih delavcev. Najprej je službovala v Meklinjah pri Kamniku. Po ukinitvi te dekleške šole je bila premeščena v Nevleje pri Kamniku. Tik pred vojno je bila zaradi aktivnega dela pri Sokolu kazensko premeščena v Sentgotard pri Trojanih. Vojna leta je preživela v Zagorju. Po svojih močeh je pomagala narodno osvobodilnemu gibanju.

Po končani vojni jo najprej srečamo na zagorski toplotni šoli, nato na zagorski, sledil je odhod v Litijo. A kmalu se je spet vrnila v Zagorje. Upokojitelj je dočakala na šoli Toneta Okrogarja v Zagorju. Učila je najprej razredno, po vpisu na VPS pa predmetno slovensko in ruščino.

V šoli je bila ves čas vestna in poštena. Bila je ena tistih pedagogin, ki je takoj našla stik z začetniki v učiteljevanju in jim je prizadevno pomagala prek začetnih težav in zadržev.

Pogost življenje v šoli pa je živela še svoje drugo življenje. Neutrudno je vse čas razdajala tudi izven šole. Pred vojno je bila večletna nadzelnica Sokola v Kamniku, članica številnih naprednih društev, voditeljica vseh ženskih oddelkov v kamniškem Sokolu, vodila je številne otroške, mladinske in odrasle zbornice, bila članica Učiteljskega pevskega društva, posebno pa se je poglabljala v pantomimo in balet. Več let je marljivo vodila baletno sekcijo pri zagorski Svobodi in pripravila številne celovečerne priredbe in posamezne točke na kulturnih prireditvah. Med njene najbolj uspele nastope sodijo pantomime JAMA na pesnitve Gorana Kovačiča, Mrzelova socialna pravilica o Trinastiku, GUD na pesem Frana Roša in koreografije Sneguljica, Možiček, Povodni mož, Carobna prodajalna in še katera. Zagorjanom bo ostala v lepem spominu tudi njena KASTELKA v istoimenski drami, številni recitacijski nastopi in tako dalje.

Svojo številno baletno skupino je nastopila v Zagorju, Radečah, Trbovljah, Kisovcu, Trnovem pri Ljubljani. Za poštovno delo je bila oddelkovana z zveznim oddelkom in z oddelkom republiške zveze kulturno prosvetnih organizacij. Zdal so ji v zagorski glasbeni šoli zaupali baletno vzgojo mladega naraščaja, pomagala pa bo tudi v knjižnici, sodelovala v Svobodi...

Ob srečanju z njo mi boste najbrž očitali, da je njena šestdesetletna iztrta zvitka, tako mladostna je po obnašanju, govorjenju, načrtih in srcu. A ni, res ne! Kako je ohranila mladostni polet, je njena skrivnost, ali pa je neprestano delo tisto, ki jo pomlajuje! Njena upokojitelj je le formalna; končala je delo na eni šoli, nadaljevala ga bo na drugi. Pri delu ji želimo še veliko uspehov, veliko prijateljev med mladimi, kakaj po svojem srcu sodi mednje!

P.S.: Tudi meni je pomagal prek začetniških nerodnosti, za kar sem ji iskreno hvaležen. Nande Razboršek

Tov. Sekirniku ob upokojitvi

Ob pričetku letošnjega šolskega leta je dolgoletni ravnatelj osnovne šole v Oplotnici pri Slov. Konjicah tov. Maks Sekirnik predal svoje poslednje nasledniku tov. Rudiju Znidarčiču, ki je dolejšje vodil podružnično šolo v Keblju na Pohorju. Po skoraj štiridesetletnem službovanju v tem kraju, v katerem je poučeval ves čas razen let med okupacijo, je odšel v zasluženi pokoj.

Tov. Sekirnik je deloval na oplotniški šoli skoraj cela štiri desetletja, to je veliko večino svojih delovnih let. Skozi razrede, ki jih je v teh letih vodil in v katerih je poučeval, je v tem obdobju šlo na stotine učencev. Tisti, ki so bili pri njem med prvimi, imajo danes že svoje otroke, in tako lahko rečemo, da je na šoli vzgajal dve generaciji. Čeprav strog pri učenju, a pravičen pri ocenjevanju, se je vedno držal načela, da je treba otroke v šoli naučiti in ne učiti. Vsi tisti, ki smo v letih pred drugo svetovno vojno bili njegovi učenci, se tega še prav dobro spominjamo.

Razen dela na šoli je tovarš Sekirnik našel vedno dovolj časa za delovanje na raznih drugih področjih. V času med obema vojnama je aktivno sodeloval v

naprednih organizacijah in društvih, v povojnih letih pa je uspešno pomagal na kulturno-prosvetnem področju. Čeprav ga je opravljanje ravnateljskih poslov v zadnjih letih močno zaposlovalo, saj ima centralna osnovna šola Oplotnica še tri podružnične, in sicer v Keblju, v Lukanju in na Prihovi, se nikoli ni odrekel nobeni nagodi, ki jo je prevzel v katerikoli organizaciji ali društvu. S svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami je znal svetovati vsakomur, ki se je k njemu obrnil za pomoč, saj je takorekoč poznal vse ljudi na sicer dokaj obširnem območju oplotniške šole, od tistih starejših, ki so k njemu hodili na šolo pred nekaj desetletji, do onih, ki so prestopili šolski prag v zadnjih letih njegovega službovanja.

Z odhodom tov. Sekirnika iz aktivnega delovanja na šoli pa je odšel v pokoj še eden od starejših generacij prosvetnih delavcev, ki so učili že pred drugo svetovno vojno. Le redki so, ki še vedno poučujejo. Tovariši Sekirniku želimo vsi njegovi nekdanji učenci, še obilo zdravja in mnogo let življenja v kraju, kjer je preživel večino svojih let ter prenašal svoje znanje na mlajše generacije. Vinko Langerholec

Kako propagiramo telesno vzgojo med mladino

Pomen propagande za katerikoli dejavnost — tudi za šport — je danes splošno priznan. Njen namen je mobilizirati čim več mladine za aktivno vadbo in trening.

Zelo sem ugotovili najučinkovitejša propagandna sredstva v današnji dobi, njihov vpliv na mladino in moralno-vzgojni ter športno-izobraževalni učinek obveščevalnih sredstev. Takoj moramo ugotoviti, da propagande za rekreativni šport skoraj ni, medtem ko zasledimo propagando za splošno telesno vzgojo le včasih v strokovnem tisku. Zato tudi nismo mogli ugotoviti zdravstveno-preventivnega in higienskega učinka obveščevalnih sredstev.

Anketo smo izvedli že v času olimpijskih iger v Tokiu leta 1964, drugo anketo pa med 200 dijakov, starih od 17 do 19 let, aprila 1966.

Aspiracijo športne privrženosti, to je stopnjo aktivne vneme do posameznih športnih panog, raziskujemo že od leta 1961 dalje. S to metodo ugotavljamo porast privrženosti po velikih prireditvah, kot so bile olimpijske igre, svetovno prvenstvo SPENT in HOKEJ 66.

Pred glavno anketo 1966. leta smo izvedli predhodno anketo, da bi bili uspešni in natančni v postavitvi vprašanj. Skupina anketirancev je vzorčna — srednješolska. Morda bi na drugem območju Slovenije dobili podobne rezultate. V anketi smo postavili naslednja vprašanja:

Katera športna propagandna sredstva so po vaši sodbi najučinkovitejša?

Ali pedagogi propagirajo športno dejavnost, ali so do te dejavnosti indiferentni, ali športno dejavnost pri mladini celo zatirajo?

Anketiranci so razvrstili na tabli v obliki kroga napisana obveščevalna sredstva — dobljena v predhodni anketi, ter napisali svoje pripombe in predloge za izboljšanje propagande vseh naših komunikacijskih sredstev.

Iz ankete je razvidno, da je televizija najmočnejše in najučinkovitejše propagandno sredstvo. Na drugem mestu je radio, na tretjem športni oz. dnevni tisk, na četrtem propagandna športnih pedagogov in vaditeljev, manjšo frekvenco pa imajo še športni plakati, tekmovalna in športniki.

Mladina gleda po televiziji vse pomembne športne priredbe, zato menim, da bo v bodoče z dvigom življenjske blaginje vpliv televizije še večji. V psihološkem pogledu je to popolnoma razumljivo, saj televizija neposredno prikazuje situacijo športne arene. Na drugem mestu je radio, tudi akustična beseda je še vedno bolj učinkovita od pisane. Hkrati pa radio gleda na današnje razmere tudi obvešča več ljudi kot televizija. Zato so se učenci, ki nimajo priložnosti gledati televizije, odločili za radio kot najučinkovitejše propagandno sredstvo.

Dakar je prenehal izhajati slovenski športni časopis POLET, možna mladina največ bere SPORTSKE NOVOSTI, dekleta pa športno rubriko DELA in LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA, slede na šolski časopis. Planinski vestnik mladina malo bere. Šele na četrtem mestu

je vpliv propagande športnih pedagogov in vaditeljev na mladino. Leti vzpodbujajo mladino k športu, seveda če so bili tudi sami športniki, pedagogi ostalih strokovnih dejavnosti vzpodbujajo, nekateri so do nje ravnodušni, nekateri pa so celo proti športni aktivnosti mladine. Še nekaj misli mladine o tem problemu. Mladina se navdušuje za šport, žal pa šola se dolgo ne bo našla razumevanja za to. Primer: — kam hodiš v šolo? — Oprostite, tega vam raje ne povem, ker mi ni prav, da profesorji vedo, da se športno udeležujemo.

Propagandno vzgojnega vpliva televizije na mladino v današnji dobi in v naših slovenskih razmerah še ni nihče proučeval. Vsekakor bi se tudi televizija, ki postaja glavni »medij« posredovanja športa med množico, morala v svojem programiranju in podajanju oddaj prilagoditi našemu telesno vzgojnemu sistemu, t. j. morala bi imeti bolj načrtno tudi propagandno-vzgojno in izobraževalno vlogo. Predvsem bi morala upoštevati mentaliteto mladine in jo po možnosti tudi ak-

lagoditi našemu telesno vzgojnemu sistemu, t. j. morala bi imeti bolj načrtno tudi propagandno-vzgojno in izobraževalno vlogo. Predvsem bi morala upoštevati mentaliteto mladine in jo po možnosti tudi ak-

tivirati za šport. Tako so načrtovalci na televiziji hkrati tudi športni propagandisti in delno tudi učitelji. Vsako delo pa je podvrženo ocenjevanju in vrednotenju ter kritiki.

Kar zadeva programiranje in realizacijo športnih prireditev po televiziji, menijo anketiranci, da se televizija in ostali športni časopisi ukvarjajo največ z nogometnimi prenosli oziroma nogometnimi poročili. Tako popularizirajo nogometaše in nogometne klube, ostala področja pa precej manj.

Geografski športni tednik je prav tako pretežno posvečen nogometu. Menim, da bi slovenska televizija morala organizirati za naše področje svoj športni tedenski pregled.

Današnje stanje obveščanja po televiziji, radiu in časopisih predvsem ustreza pasivnim gledalcem, manj pa za športnikom. V vseh javnih sredstvih za obveščanje doslej ni čutili namernega aktivnega propagandnega in športno vzgojnega vpliva na mladino.

Postavlja se vprašanje, ali je bolj pomembno, da mladina pozna vse pomembne igralce — športnike, ali je boljše, da se tudi sama opredeli za aktivno udeleževanje. Če bo situacija ostala še v bodoče ista — tedaj bo velika verjetnost, da bomo izobilovali množico pasivnih športnih privrženec in manj aktivnih — bododni tekmovalcev.

Ko smo ugotovili vodilno vlogo televizije in tiska v popularizaciji športa, smo skušali ugotoviti, kaj meni mladina o napovedovalcih — njihovim prenašanju športnih tekmoval, o objektivnem ocenjevanju rezultatov, o njihovi športni izobrazbi, etiki itd.

Opisujemo si nekaj značilnih misli anketirancev:

Športni novinarji so izobraženi in poznajo šport, morda so se tudi sami z njim nekoč ukvarjali. V večini primerov so objektivni. Poročevalci s svojim glasom lahko spremenijo slabo tekmo v zanimivo.

Pri nas se propagandna največ ukvarja z usvajanjem zvezd. Mislim, da je izobrazba športnih novinarjev in poročevalcev pomembnejša. Marsikdo se pritožuje nad slabimi komentarji slovenskih poročevalcev.

Športni poročevalci včasih delajo velike napake. V moralnem pogledu se mi zdi zelo napačno, da neuspeh napihujejo v veliko senzacijo kar lahko na športnike zelo slabo vpliva. Pri športnih oddajah navadno povzročijo znanost, ostalih pa ne omenjajo. To pa je že stara praksa v našem športu, da klub, ki dosega uspehe, hvalijo, ko pa njegove sposobnosti pojemajo, ne dobiva podpore, ko bi je bil najbolj potreben.

Mislim, da manjka našim poročevalcem predvsem psihološke izobrazbe, da bi vedeli, kaj tekmovalcem koristijo, kaj jih vzpodbuja in kaj jih zavira pri uspehu. Ali je prav da v vsakem primeru skušajo »iztržiti« od tekmovalcev ali ekip napoved bodočega uspeha? Zato menim, da bi bili dobri napovedovalci le tisti, ki imajo za seboj tudi bogate tekmovalne izkušnje.

Katero športno panogo mladina pozna iz prakse in katere samo po televiziji?

Po podatkih, ki smo jih zbrali na gimnaziji in na šolskem centru za blagovni promet, večina dijakov na Gorenjskem še ni videla tehnične atletske panoge — skoka ob palici, metanja kopja, konjskih dirk, sabljanja, boksa, rugbyja in drugih. Foznajo pa hokej, smučanje, smučske kolesce, nogomet in delno veslanje. Prav tako je malo učencev obeh šol videlo veslanje, medtem ko nekateri niso videli plavalnega tekmovalca.

Kako propagirajo šport velike prireditve?

Pri nas je bilo v zadnjih letih več športnih prireditev kot PEA, SPENT, HOKEJ 66, PLANICA 66 in evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju. Televizija prenaša še nekaj let tudi vsa pomembna evropska in svetovna prvenstva ter olimpijske igre. Ali je resnična in popolna trditve, da velike prireditve mobilizirajo mladino za aktivno vadbo? Fo gibanju krivulje aktivne privrženosti do posameznih športnih panog kranijskih gimnazijcev, ki to vodimo že od 1961. leta, je razvidno, da se je povečala vnema za atletiko takoj po PEA, medtem ko po SPENT-u ni bilo opaziti spremembe. Namizni tenis je vsa leta na devetem ali desetem mestu. Tudi po olimpiadi v Tokiu se je povečala vnema za klasične športne panoge: atletiko, plavanje in orodno telovadbo.

Ko smo vprašali učence Solskega centra za blagovni promet, po ogledu filma Olimpiada v Tokiu, katere športne panoge so jih najbolj navdušile, so se odločile za atletiko, plavanje in orodno telovadbo.

Velika verjetnost pa je, da velike prireditve močneje učinkujejo na mlajše otroke. Otroci se v splošnem bolj navdušujejo za šport kot mlajši, njihovi interesi se niso izoblikovali, imajo več časa in so tudi relativno manj obremenjeni s šolo kot mladina v uku ali na šolah druge stopnje.

Sedanje stanje na področju propagande ni v skladu s teoretično prizanim telesno vzgojnim sistemom. V čem se kaže ta neskladnost? Telesno vzgojni teoretični sistemi pri nas in v tujini, ki so znane, utemeljeni, zahtevajo telesno: množično telesno vzgojo in kvaliteto, aktivno udeleževanje, vsestransko telesno vzgojo, šolsko, rekreativno, zdravstveno, preventivno, higiensko moralno in estetsko vzgojo.

Deljansko pa programiramo in populariziramo atraktivni šport, športno pasivnost, profesionalni namizni šport, več ali manj pa zanemarjamo vsa ostala področja. Iz te neskladnosti pa se porajajo misli — kako izboljšati propagando za šport in telesno vzgojo. Politika športne propagande bi morala imeti tudi določeno načrtnost ter pri tem upoštevati predvsem mladino, RTV, športne organizacije, tisk in pedagoške institucije bi morale ta problem podrobno proučiti in najti konkretne oblike dela.

AZMAN JOZE

V LOŠKEM POTOKU SE JIH ŽIVO SPOMINJAJO

(Ob 25-letnici smrti šestih učiteljev)

Začetek novega šolskega leta in 25. obletnica dogodkov med NOB v Loškem potoku sta me vzbudila, da sem obiskal osemletko na hribu v Loškem potoku.

Spominska plošča v avli šole pove, da je kar šest učiteljev te šole med NOB žrtvovalo svoje življenje: Vrtačnik Lado (Ivan), Skok Ferdo, Čuk Lado, Benedičič Janko, Šilovinc Pavle in Dolar Tone. Vseh šest je vojna in italijanska okupacija našla na šoli in vsi so se aktivno vključili v OF — pomagali so organizirati odpor v vasi Loški potok. Vrtačnik Lado je bil referent, Čuk Lado pa sekretar KOOF. Obستا bila že 1. 1941 med ustanovitvijo OF. Od maja do julija 1942, ko so tudi Loški potok pridružili osvobojenemu ozemlju, se je aktivnost potoških učiteljev še posebej uveljavila. To pa je med okupatorji vzbudilo veliko pozornost. Medtem ko je odšel Vrtač-

nik Lado v partizane (padel je 1. 1942 v boju z Italijani v jami nad Belca), Skok Ferdo pa v bojih pri Pleterjih kot operativni oficir, so ostale štiri učitelje Italijani ob roški ofenzivi aretirali. Po silnem mučenju so jih 30. julija ustrelili na lazih pri Mrtolazu.

Sopki cvetja pri spomeniku in v šoli pričajo, da Potočani niso pozabili svojih vzgojiteljev. Ime partizana — učitelja Lada Vrtačnika (Ivana) nosi pionirski odred te šole in prosvetno društvo.

M. Tratar

V spomin Janku Gačniku

Med obema vojnama in pozneje so ob naši severni meji službovali kot prosvetni delavci, prekaljeni borci za Koroško, povečini njeni rojaki. Med temi je bil tudi znan učitelj pozneje šolski upravitelj in šolski nadzornik Janko Gačnik, ki se je po upokojitvi 1. 1950 preselil za stalno v Maribor.

Ves svoj prosti čas je dolga leta posvečal zvezi borcev za severno mejo, iskal in zbiral podatke o nesrečnem koroškem plebiscitu in Maistrovih uspehih.

Janko Gačnik je bil rojen 1895. 1. v Gradcu, nato pa je odšel z materjo, ki je bila Slovenka, v Ljubljano. Ker so ga na celovškem učiteljskem zaradi njegove narodne zavednosti za-

vrnili, se je vpisal v mariborskega. Tu je maturiral 1914. Po tem letu je odšel k vojakom in se bojeval za našo severno mejo. L. 1920 — je poučeval v Guštanju, kjer je bil izredno aktiven v prosvetnem in političnem življenju. Pomagal je delavcem in se bojeval z ljudmi, ki so jih zapeljali sovražniki slovenstva. Svojega naprednega prepričanja ni nikdar tajil: vsepil ga je mladost in odraslim.

Kljub invalidnosti se je pred nemškimi vdorom prostovoljno javil v vojsko in v Trebnjem doživel razpad stare Jugoslavije. Med drugo svetovno vojno je delal za OF, nato pa so ga internirali v Italijo. Po kapitulaciji Italije se mu je posrečilo priti do zavziških čet, pozneje pa tudi na osvobodeno Primorsko, kjer je pomagal urejati šolstvo.

Po krajšem bivanju in aktivnem delu v Mariboru 1. 1945 se je znova vrnil na Ravne, kjer je kot šolski nadzornik reorganiziral šole in poživljal kulturno življenje.

Tudi po upokojitvi ni miroval: kot predsednik borcev sečelje za severno mejo je mnogo delal, pisal članke in v dejstvu popravljal napačna mnenja o junakih za severno mejo, saj jih je dober spoznal v usodnih letih, sodeloval kot predavatelj in predsednik pri RK idr. Odlikovala sta ga poštenost in idealizem dobronamernosti. Svoji spomini na 1. 1918—1920 ni več utegnil napisati.

Pokopali so ga na Koroškem v Lj. belcih, o katerih nam je znal tako lepo pripovedovati.

I. K.

Sindikata prosvetnih delavcev je nastal v viharjih dneh

(Po smrti Matka Ljubiča)

Partizanske šole so se razvijale v Beli krajini sistematično z razvojem ljudske oblasti. Februarja 1947 so na črnomaljskem zboru ustanovili pri predsedstvu SNOS odsek za šolstvo, ki mu je načeloval Boris Zihlerl.

Z organiziranim delom pri SNOS so začeli že v marcu 1944, o čemer govore že prve uradne okrožnice. Delovanje nekaterih šol je bilo zaradi okupacijskih oblasti konspirirano, kljub temu pa so bili že v pomladanskih mesecih 1944 prvi učiteljski sestanki v raznih krajih Bele krajine in na Dolenjskem — posebno na ribniškem, novomeškem in notranjskem okrožju.

Delovanje medvojnega šolstva na osvobojenem ozemlju je bilo tesno povezano tudi z imenom pred nedavnim umrlega, izkušnega prosvetnega delavca MATKA LJUBIČA.

Leta 1948, ko sem zbiral gradivo za prvo šolsko razstavo po vojni, mi je Matko Ljubič (pa tudi drugi tovarši) pripovedoval zanimivosti o delu in požrtvovalnosti tedanjih učiteljev, ki so delovali na osvobojenem ozemlju. Sam sicer nisem mogel spremljati delovanja slovenskih šolnikov na osvobojenem ozemlju, ker me je okupator odgnal v Begunje, družino pa v Srbijo. Tako usodo so doživljali pač vsi tedanji slovenski učitelji na nemškem okupacijskem ozemlju.

V Beli krajini, kjer je živel tedaj Matko Ljubič, pa je bilo

življenje drugačno — povezano z naporom, ki pa jih je premagovala požrtvovalnost učiteljev in profesorjev z ozemlja pod Gorjanci.

Pri roki imam uradno poročilo o okrajni učiteljski konferenci, ki je bila poleti 1944 (24. junija) za okraj Metlika—mesto, Metlika—vzhod in Suhor. Tej konferenci je predsedoval Drago Vončina, priznani pedagoški strokovnjak in organizator.

Pred vojno je bilo na črnomaljskem ozemlju 38 osnovnih šol, med vojno pa je to število celo naraslo. Ob času junjske konference je bilo kar 64 šol. Nekatero večje šole so se zaradi neprestanih bombnih napadov porazdelile na več manjših, ki so bili učenci tako bolj zaščiteni. Drugod so ustanovili šole v tistih krajih, kjer je v bivši Jugoslaviji niso imeli. Na vseh teh šolah je tistikrat poučevalo 80 učiteljev (24 učiteljev in 56 učiteljic) — kvalificiranih učnih moči, nekaj pa je bilo tudi »zasilnih« pedagogskih delavcev (2 učiteljici za ženska ročna dela in 1 upokojenka). Pomožnih moči je bilo 9 — skupno torej 92 prosvetnih delavcev.

Zaradi pomanjkanja hrane v Beli krajini so nekateri prosvetni delavci živeli v silni revščini. Ponekod so prevzemali učitelje na hrano po domovih (»po numarah«) tako, da so starši šolarjev ponudili gostoljubje zdej enemu, zdej drugemu učitelju. Ob pomanjkljivi prehrani so bili učitelji zelo izčrpani — boleznimi in omedlevice so bile zelo pogoste. Le skrajni idealizem jim je pomagal vzdržati. O delu in pomanjkanju učiteljev govore tudi podatki takratnih prosvetnih nadzornih organov. Vsa ta poročila so pomembni dokument o delovanju partizanskih šol in požrtvovalnosti učiteljev v najbolj napornem času.

Šolski upravitelj Matko Ljubič iz Podzemlja se je vpisal v zgodovino našega šolstva in še posebej sindikata prosvetnih delavcev tudi zato, ker je bil na ustanovnem občnem zboru tega sindikata (13. in 14. novembra 1944) izvoljen

za prvega predsednika. O ustanovnem sestanku tega sindikata mi je pripovedoval Andrej Flajs, dolgoletni predvojni učitelj v Želimljah, partizan in po osvoboditvi višji funkcionar na prosvetnem ministrstvu v Ljubljani: — Tiste dni smo se zbrali v Črnomlju, ki je bilo glavno mesto našega osvobojenega ozemlja. Na ustanovni občni zbor je prišlo okrog 80 delegatov, med njimi tudi Matko Ljubič...

Skupščini, ki je bila v stekleni dvorani hotela Lakner, je predsedoval Andrej Flajs. Prvi dan je potekala skupščina v miru. Načelne smernice za delo novega sindikata sta podala v izčrpnih referatih tovarši Martin Mencej in Vinko Möderndorfer. Naslednji dan so v Črnomlju in Belo krajino vdrl sovražniki: Nemci in belogardisti iz Kočevja, čez Kolpo pa so udarili tudi ustaši. Črnomelj je bil tedaj v naglici evakuiran, prosvetna skupščina pa je kljub temu nadaljevala z delom v neki skriti vasi.

Andrej Flajs je pripovedoval: — Znašli smo se na vzhodni strani Gradaca. Na tem zboru so bili učitelji in profesorji z vsega osvobojenega ozemlja novomeškega okraja. Ob tem vdoru so belogardisti zažgali črnomaljsko šolo, ponos Bele krajine. Napadenemu Črnomlju so prisilili na pomoč partizanske enote, ki so prisilile napadalce k umiku in jim prizadejale večje izgube. To so bili viharji dnevi. Sredi bojev, med pokanjem pušk in mitraljezov je bil ustanovljen prosvetni sindikat.

Ob prisrčnem odobravanju je bil za predsednika nove sindikalne organizacije izvoljen Matko Ljubič, prekaljen rodoljub in prvoborec za pravice učiteljstva in slovenskega šolstva. Matko Ljubič je opravljal v svojem življenju razne pomembne službe — prejel je več odlikovanj. Umrl je v letošnjem marcu, star 70 let. Vseposvods je imel mnogo iskrenih prijateljev. Vsi, ki smo ga poznali, smo ga cenili in spoštovali. Ohranili ga bomo v prisrčnem prijateljskem spominu.

JOŽE ZUPANČIČ

O učno-vzgojnih uspehih v radgonski občini

Učni uspehi v glavnem zadovoljivi — Napredovalo nad 85 odstotkov — Najboljši pri sprejemnih izpitih

Oba zbora skupščine Gornja Radgona sta na seji razen o gospodarstvu razpravljala tudi o učno-vzgojnih uspehih na šolah v preteklem letu. Morda ni slučajno, da je prišlo do take razprave v času, ko se z vso intenzivnostjo kroji novo šolsko leto za dosedaj čim boljših vzgojnih in učnih uspehov.

Iz izročila in tabelečnih pregledov (podal ga je podpredsednik skupščine Manko Golar) je med drugim razvidno, da je v preteklem šolskem letu napredovalo, vstevši učence z nedostnimi ocenami, v višji razred 85,28 učencev. Čeprav je dosežen uspeh najboljši v zadnjih letih, radgonske šole v pomurskem merilu nekoliko zastajajo za drugimi, s čimer pa še ni rečeno, da so vsi razredi in vse radgonske šole v pomurju najsibše zlasti če upoštevamo, da je skoraj nemogoče govoriti o objektivnem ocenjevanju. Če odštejemo nekaj šol, ki niso povečale števila učencev, ki bi napredovali v višje razrede, lahko trdimo, da so uspehi v radgonskih šolah na splošno zadovoljivi.

To nam potrjujejo med drugim podatki, kako so radgonski osmošolci opravljali sprejemne izpite. Od 110 osmošolcev, ki so opravljali sprejemni izpit iz slovenskega jezika, so bili samo trije nezadostni. Od štirih odličnih ocen iz tega predmeta so pridobile tri odlična radgonska, enega na videmski šoli. Radgonski osmošolci so sploh najboljše odgovorili pri tem, kakor tudi pri tujem jeziku. Najmanjši negativni odstotek so zabeležili tudi pri predmetih matematika in matematika. Od 729 učencev, ki so opravljali sprejemne izpite iz Pomurja, je preloščilo nedovoljno učenci radgonskih šol, kar je vsekakor iz vseh ostalih pomurskih občin.

V razpravi so odborniki načeli problem delavske in kmečke mladine — za celodnevno bivanje, ki naj bi se uvedlo za poskušajo vsaj na dveh šolah, morda eno na kapelskem in drugo na radgonskem območju, za kar naj poskrbijo ravnatelji šol, medtem ko naj bi poslanici kulturno prometnih zborov vplivali na merodajnih mestih, da bi predmetnike za tuji jezik prilagodili domačemu ambientu šol. Do prihodnje se bodo pripravili v Gornji Radgoni spisek učencev,

Tudi v sosednjih republikah se širi glasbeni pouk s pomočjo kitare: slika je z letošnjega počitniškega seminarja za učitelje glasbene vzgoje na hrvaških osnovnih šolah; seminar je bil na Reki, kot predavatelj pa je sodeloval tudi redni prof. mariborske PA Stanko Prek

PODLISTEK CIGANOVEGA KONJA

POT V VISOKO DRUŽBO

Neumnost in popularnost sta menda sestri...

Meščani naše vasi menda že leta in leta niso toliko govorili o prosvetarjih, kot govorijo zadnje čase.

Pri frizerjih, šiviljah, v številnih drugih vinotocih, na pogrebihih in porokah, v nabasanih avtobusih in na našem začetniškem oslovskem oglu so včasih pretresali le razne občinske veličine, prosvetarjev pa ni nihče pohvalil.

Zoprno mi je bilo živeti v senčji zgoraj navedenih, zato sem sklenil, da se za vsako ceno izvsemem iz obupne anonimnosti. Sprva sem skušal to doseči z raznimi več ali manj pametnimi dejanji, a pravega uspeha ni in ni bilo. Včasih sem imel občutek, da sem zasijal na nebu nad vasjo, a že na drugem pogrebu sem spoznal, da so bile to le iluzije.

Poglobljeno sem začel analizirati čevke, ki so krožile po vasi, in ugotovil sem, da se najbolj popularni meščani naše vasi držijo zlatega pravila filmskih zvezd, to se pravi, da počenjajo neumnosti v svojem prostem času. Ko sem bil v pravilnosti svojih zaključkov trdno prepričan, sem plosnil z rokami in si rekel: Zdej pa na delo, fant moj!

In šel sem! A pot do uspeha ni bila lahka. Prve tedne sem se močno lovil, zakaj posnemal sem razne znane neumnosti, končno pa se mi je zasvetilo, da mora biti tudi neumnost izvirna, da pri ljudeh včas za izvirne traperije moraš

imeti mogoče celo več soli v glavi kot za pametna početja. To si zapomniti! Prve neuspehe sem nekako prebrel, sledil je uspeh za uspehom. Danes lahko mirno trdim, da sem med meščani naše vasi popularen, z mano pa je do slavo z veliko žlico tudi drugi prosvetni delavci. Naj vam namreč nekaj početij, ki so mi prinesla popularnost. Preskočil bom začetne spodsrljaje in takoj prešel v sredo dogajanja:

Pri znanecu sem si sposodil motor, se praznje oblekel in poveznil klobuk na glavo. Nekajkrat sem se pognal po ulicah naše vasi in s klobukom sem imel nemalo težav. A uspel sem! Ze zvečer so govorili po gostlinah o mojih vožnjah in komentarjev ni in ni bilo konca. Srečen sem bil, ker sem iz pogovorov izrinil občinske veličine.

Navdušenje se je čez nekaj dni poleglo, slava je jemala konec. Golemu naključju se moram zahvaliti, da sem se spet dvignil nad druge. V mesnici sem namreč med množico opazil šarmantno znanko. Bila je skrbno namazana in prebarvana, obleko pa si je sodobno spodrečala. Klepet je stekel od sebe v obojestransko zadovoljstvo. Poslušalke so pozabile na mesarja, čeprav so vse prismuknjene nanj, in se posvetile nama. Takrat pa se je po znaniknem gvanu začela sprehati dobro rejena in simpatična bolhica. Znanka jo je obupana opazila, opazila pa je tudi, da sem njeno zadrego tudi jaz opazil. Situacija je bila moreča, na

živalco pa ni vplivala. Vedel sem, da moram nekako rešiti položaj. Začel sem se praskati po životu, nato pa sem znanki zajecel: »Oprost, draga Šarlota. Te bolhe, ki jih nosim iz naše stare šole, me bodo še požrle. Dovolj mi je, da jo ulovim.« Zatajila je, da je živalca njene prijete, me pisano pogledala in rekla: »Drugič se mi ne približuj, če veš, da so tvoje hlače farma bolhi!« Ulovil sem nedolžno bitje, mu vzel življenje in zame je bil dogodek ad acta. Za meščane naše vasi pa ne! Na veliko so govorili o mojem spodletem kavalirstvu, se smejali, dodajali eni bolhi še drugo, pogreli zgodbo o klobuku, jaz pa sem se topil od sreče. Komentarji so krožili med ljudmi do novega dogodka. Traperijo so raznesli po vasi moji ljubi učenci. Ko je moja popularnost zahajala, sem jih nekoč vprašal, če imajo mogoče doma kak star komat ali gnojni voz. Dodal sem, da že nekaj časa posnemam malomeščanske manire in zbiram starine. Učenci so smeh komaj zadrževali, mi marsikaj obljubili, a vsa krama, ki so mi je nanosili naslednje dni, ni bila toliko vredna kot nova slava. Vas se je krohotala in nekaj časa celo pogrebi niso bili več resni. Ko so se le-ti spet zresnili, sem vedel, da je čas za nov dogodek.

V trafiki, kjer vedno kupujem Delo, sem poprosil za novo številko. Preletel sem prvo stran in opazil, da ima v nekem naslovu tiskovno napako. Izvod sem vr-

nil prodajalki in zahteval nov izvod brez napake. Dala mi ga je in odšel sem. Doma pa sem dočkal, da ima tudi ta izvod napako. Pograbil sem ga in ga odnesel prodajalki. Le-ta je bila zadržana in dejala mi je, da imajo vsi izvodi istega dne napako. Pa mi dajte včerajšnjega, če je brez napake, sem ogorčeno dejal. Ustregla mi je in oba sva bila zadovoljna. Zadovoljna pa je bila tudi vas, ker je imela novo kost, da jo je obirala.

Naslednja pogruntacija mi je vzela precej časa, zato pa je bil tudi odmev izdaten.

V moderni ljubljanski trgovini sem kupil preprogo. Nekaj sem se spotikal ob ceno in prodajalka mi je razložila, da je preproga draga zavoljo tega, ker ima sto tisoč vozlov. Hvaležen sem ji bil za pojasnilo, odšel sem tisočake in odnesel sto tisoč vozlov domov. Razgrnil sem jih po sobi in hotel ugotoviti, če je prodajalka govorila resnico. Preprogo sem razdelil na parcele in pričel šteti. Časa sem imel dovolj, zakaj bile so počitnice. Prvo štetje mi ni uspelo, ker me je zmotila upokojenka, ki pobira naročnino za radio. Začel sem znova. Precej časa je trajalo, da sem prišel do konca. A izplačalo se je! Preproga je imela namreč dva vozla manj!

Ugotovitev sem takoj sporočil trgovini, da pa bi bila tudi slovenska javnost obveščena o go-ljufivosti naše obrtniške industrije, sem napisal dolgo pismo v

Pisma bralcev.

Vse to pa je bilo meščanom naše vasi le nekoliko preveč. Krohotu so začeli dodajati, da sem neverjeten drobnjakar, no-rec, prismuknjenc, čudak in podobno. Izrazov jim ni manjkalo! Sešli so se in tudi oni sestavili dolgo pismo in ga poslali v omenjeno rubriko. V pismu so slovensko javnost prepričevali, dr-ne sodim v prosvetne vrste, ker poneumljam njihove otroke in slovensko ljudstvo sploh.

Pripomba o poneumljanju me je zelo prizadela. Začel sem se spraševati, zakaj ravno prosvetarji ne bi smeli poneumljati slovenskega ljudstva in otrok. Zakaj naj bi ravno prosvetarji bili izjemni?

Reakcija na njihov prispevek v Pismih je bila zame imenitna Slava o meni je prestopila občinske meje, začeli so me oblegati zastopniki našega zabavnega tiska, filma in televizije. Na vse kriplje so me snubili za sodelovanje.

Meščani to videvši, so pogrevali vse moje afere in aferčke, govorili in še govorijo. Pa ne sarjo o meni, ampak o prosvetarjih nasploh... Vsiljivih zastopnikov tiska, filma in televizije pa se nisem mogel drugače odkrižati, kot da sem jim obljubil pomoč. Za filmsko podjetje Morana pišem scenarij za film o človeku, ki je sanjal v barvah; posneli ga bodo v koprodukciji z Avstrijo in Nemci. Za televizijo pripravljam serijo oddaj o tem, kako sem na svoj mali ekran pred nedavnim ujel program iz Albanije, za tisk pa pišem strip z naslovom Slep stolec. Skratka, dela imam čez glavo. Moja popularnost pa rase in rase.

Tiho in pošteno delo na vasi — bog z njimi! David Rimas

POPRAVNI IZPIT

Maló nenavadna zgodba, vendar resnična.

Najprej glavne osebe: učiteljica, njen mož funkcionar in Toni. Toni, učenec osnovne šole, je glavna oseba. V šoli mu nikoli ni šlo, ker je zelo povprečen in ker ni imel dovolj časa za učenje. Veliko je delal. Doma sicer nima posestva, toda pomagat je hodil znancom svojih staršev. Znano je, da je dober delavec. Da pa je v šoli vsako leto izdelal, je nekoliko poskrbela funkcionarjeva žena, učiteljica.

Vendar zaključek ni bil uspešen. Popravni izpit iz angleškega jezika! Ocenjen je bil (ali naj bi

bil) pravično, toda tovaršica učiteljica je želela pozitiven uspeh. Vsem članom kolektiva se je zdelo čudno, zakaj se tovaršica učiteljica toliko zanima ravno zanj.

Prve dni julija se je vse pojasnilo. Funkcionar je nekega dne dvignil slušalko in z vso mogočnostjo povedal upravi šole, da ima Toni v podjetju že delovno mesto, zato potrebuje spravevalo o dokončani osnovni šoli. To bi se vendar dalo urediti. Vse se da urediti.

Na oni strani glas ni bil navdušen nad tem urejanjem in funkcionar je jezo prekinil razgovor.

Naslednji dan je Toni prinesel prošnjo, da bi delal popravni izpit predčasno.

V šoli je zvedel: »Ne moreš opravljati izpita, ker ga tudi ostali ne opravljajo v tem času. Izredni rok bi lahko odobrili le v izrednih okoliščinah. Se šest jih ima nezadostno iz angleščine in vsi bodo ravno tako težko dobili delovna mesta. Le kaj bi rekli oni in njihovi starši? Prosi tovarša, ki te je poslal na izpit, naj v podjetju, kjer ti je že pri-skrbel delovno mesto, pove, da si res dober delavec. Morda te bodo počakali.«

Čez nekaj dni je srečal ravnatelj šole tov. funkcionarja. Ves razburjen mu je rekel: »Kako si to predstavljaš? O ja, seveda, to je sin preprostega delavca, če bi bil sin kakšnega direktorja, potem bi se dalo vse urediti.«

Rad bi ga vprašal, če ga res ščiti samo zato, ker je delavski otrok.

Ne, ne poteguje se zato zanj. Vsa ta leta mu je Toni delal na posestvu. Včasih tudi na škodo učenja. Sedaj pa bi tovarš funkcionar rad izsilil, da bi del njegovih računov plačala tudi šola. Toda šola mora nagravajati za znanje in ne za delo, ki ga opravljajo učenci kdove kod. MIK

Štiridesetletnica mature

V začetku septembra so praznovali maturanti ljubljanskega učiteljskega iz leta 1927 40-letnico mature. Sestali so se pri šolsolu J. Zupančiču v Retečah pri Škofji Loki.

Od 26 maturantov se je zbralo 15 tovarišev, trije so v tem času umrli, trije so padli v NOB, štirje se sestanka niso udeležili, eden se je izselil v ZDA.

Ob prisrčnem kramljanju in obujanju spominov na dijaška leta, na vojne čase in drugo so se spomnili tudi še dveh živčih profesorjev.

Hitro je minilo popoldne; sklenili so, da se bodo odslej sestajali vsako leto. —dč

Uvodna konferenca

Tovariš Mravlja, upravitelj šole v lepem, bezgovnem trgu, se je dolgočasil med počitnicami. Beljenje sanitarij so opravili v desetih dneh. Za več ni bilo denarja. Za dopust na morju ali v planinah ni bil »razpoložen«. Zato je s prvim avgustom posvetil vse misli šolskemu letu 1987/88.

»Da, uvodna konferenca, to mora biti nekaj enkratnega. Dober začetek bo uvod v uspešno šolsko leto,« je premišljeval stopajoč po šolskem vrtu.

Iz omare je privlekel kup pedagoških knjig in iz njih izpisoval lepe misli za septembrsko konferenco:

— Formirati moramo novega socialističnega človeka, ki se bo boril za nadaljnji razvoj socializma.

— Pri vzgoji nam pomaga vsa družba.

— Učitelj mora biti otrokom vzor!

Osnovna šola Marjana Nemca v Radečah

razpisuje pdosto delovno mesto

— razrednega učitelja na podružnični šoli Svibno za določen čas.

Pogoj U z diplomskim izpitom.

— Naše delo mora biti nesebično in požrtvovalno.

— Učitelj opravlja zelo odgovorno in častno dolžnost.

— Ljubezen do mladine nam daje moč, ki je večja od vsakega plačila.

Ob tem ga je motila misel na tovariša Robača, ki je gledal na vse pesimistično in nekako zviška. Ko ga je zadnjič srečal, je že spet ponovil svojo staro pesem: »Tako nerad se bližam novemu šolskemu letu. Vsako leto je večji nered. Otroci so vsako leto bolj zabiti, manj disciplinirani in večji falotje. Za enak uspeh se je treba vsako leto bolj truditi, česar nam nihče ne prizna.«

Skozi glavo tovariša Mravlje je šinila nelepa misel, da bi bilo bolje, če tovariša Robača ne bi bilo na uvodni konferenci. Toda kako? V sindikatu ne dela. Sindikat rad sklicuje seje prve dni. Mogoče bo kak seminar, je razmišljal. Vsi drugi naj bodo na konferenci. Lepo bodo poslušali in se potem pogovarjali: Lepo

Osnovna šola Dobovec pri Rogatecu

pošta Rogatec

razpisuje delovno mesto

— učitelja — U

ki bi poučeval tudi predmetno v višjih razredih.

nam je povedal. Tovariš Mravlja je še vedno velik idealist. Čeprav bom to zvedel po ovinkih, mi bo toplo pri srcu. Šolsko leto se bo lepo začelo.

Uvodni govor — štiri strani velikega formata — je dvakrat popravil in dopolnil z besedicami: trdno, zelo, najzvesteje, srčno, brez ozira na plačilo in s podobnimi. V duhu je videl, kako spoštovana gospa Hajdeja jemlje robec iz črne torbice in si skrivaj briše solze.

Boli se je bližal september, bolj je bil tovariš Mravlja na trnju. Uvodna konferenca je bila določena za ponedeljek, 4. septembra. Prvo presenečenje je dobil po pošti 31. avgusta, ko sta dobila predsednik in tajnik sindikata strogo obvezno vabilo za sestanek na občini, ki bo 4. septembra.

Prvega septembra ga je obvestila tovarišica za tuji jezik, da imajo seminar od 2. do 5. septembra. Ker se je prijavila, bo šla in je ne bo na konferenci.

Drugega septembra je tovariša Mravlja skoraj zadela kap. Ko je tovariš Breglič vtaknil plačo v žep, je malomarno dejal: »Saj me ne boste pogrešali na uvodni konferenci. Imam tridnevni izlet v Benetke. Sem plačal in moram iti.« In že je odšel.

Tretjega septembra je bila nedelja. V nabiralniku je našel pismo od tovariša Feliksa in njegove žene Felicije. Kratko mu tovariš Feliks sporoča, da je dobil na morju od 25. avgusta za 10 dni prosta mesta po nižjani ceni (penzion 1800 din!). V sezoni si ni mogel privoščiti morja, ker je bilo predrago. Sicer pa si kot predsednik delovne skupnosti zasluži, da začne novo šolsko leto spočit. Ko bo redni pouk, bo že prišel.

Na sprejehu je zvedel, da tovarišice Malčke ne bo, ker bo nastopila porodniški dopust, kakor tudi ne tovarišice Vere, ki je imela porodniški dopust med počitnicami, sedaj pa nastopi rednega.

Četrtega septembra so se zbrali na uvodni konferenci: tovariš Robač, gospa Hajdeja in tovariš Mravlja. Tovariš Mravlja je pihal od jeze, ko je ugotavljal odsotnost tovarišic in tovarišev. Za uvod je ex abrupto (referat je raztrgal) povedal med drugim:

»Tako nelagodno se počutim, ko stopamo v novo šolsko leto. Vsako leto je večji nered. Vsako leto je večja nedisciplina. Delo z učitelji in z učenci je vedno težje in bolj zapleteno...«

Tovariš Robač je privzdignil obrvi. Ni mogel razumeti, da tovariš upravitelj uporablja njegov besednjak. »Tega tovariš upravitelj ne bi smel reči. To smem samo jaz,« je mrmral. Gospa Hajdeja pa si je kot vsako leto brisala solze.

Svet šole
Osnovne šole I. celjske čete v Celju, Vodnikova 4,
razpisuje delovno mesto
— učitelja telesne vzgoje za določen čas.

Nastop službe 1. novembra 1987 do konca šolskega leta. Stanovanja ni na razpolago. Pogoj P ali PRU.

Deset let pozneje

(drama v dveh dejanjih)

Osebe: Učitelj

Občinski funkcionar — načelnik za splošne zadeve

Kraj: tu

Cas: I. dejanje (1957)

II. dejanje (1967)

I. dejanje

V sobi občinskega funkcionarja.

UČITELJ: Potrudil se bom in v dveh letih končal.

NACELNIK: Nemogoče, dragi moj. Mi potrebujemo kader zdaj in nujno.

UČITELJ: Dajem vam častno besedo, da se bom po končanem študiju vrnil v vašo občino.

NACELNIK: Zakaj pri hudiču pa bi radi študirali, saj imate učiteljske. To je nekje več kot dovolj.

UČITELJ: Ne razumete, meni ne gre za kakšno naslovo, za imenitnost, veselje imam do biologije, razumete. Že kot deček sem zbiral metulje in kače sem dajal v špirit. Za rojstni dan mi je ata kupil mikroskop.

NACELNIK: A tako torej, sedaj ste se pa lepo izdali. Vam ne gre za družbene interese, vam gre za vaš interes, za nekakšen hobi, za kače v špiritu. Toda dragi moj, kaj pa družbeni interesi, a?

UČITELJ: Tudi vi toliko govorite o višji ravni učiteljskega kadra, kaj niste zainteresirani, da bi imeli na osnovni šoli predmetnega učitelja?

NACELNIK: Zainteresirani smo, pa tudi govorimo o tem; toda, dragi moj, za sedaj so taki časi, da lahko govorimo, govorimo, kolikor hočemo, vsakdanja praksa in potrebe pa so nekaj drugega. Mogoče čez pet let, tovariš učitelj, danes vas potrebujemo ko kruh in ne moremo se ozirati na vaše želje.

Šli boste na osnovno šolo Fran Erjavca...

UČITELJ: Vidite, tudi Fran Erjavec je študiral biologijo.

NACELNIK: Vraga, bodite že tihi, tudi jaz nimam nobene šole, pa živim. Mislite, da sem vesel, ker nimam šole? Rad bi študiral, raje kot da gledam po svetu, toda družbeni interesi so zame prvi, ja, kaj pa za vas?

Sicer na nimam časa. Zdravo! UČITELJ: (odhaja) Zdravo! Pa gremo učiti zaradi družbenih interesov in adijo študij.

NACELNIK: (sam) Prekleti norci učiteljski! (V telefon): Kavo, prosim!

II. dejanje

V sobi občinskega funkcionarja — deset let kasneje

UČITELJ: Saj to vendar ni mogoče, tovariš načelnik!

NACELNIK: Kaj ni mogoče?

UČITELJ: Glejte, odločbo!

NACELNIK: Kakšno?

UČITELJ: (bere) »Ker niste v tem času, kar ste v službi, doštudirali na pedagoški akademiji ali na višji pedagoški šoli, ne morete več učiti biologije na šoli Fran Erjavca, ker pa so vsa mesta na nižji stopnji zasedena, ste začasno odpušteni...«

NACELNIK: Sedaj lahko sami nekje vidite, kako je situacija resna. Morali bi misliti na to že davno prej, že pred desetimi leti.

UČITELJ: Toda, tovariš, dajte no.

NACELNIK: Kaj?

UČITELJ: Prosil sem vas, če lahko grem študirat, pa ste rekli, da so družbeni interesi taki, da moram v službo.

NACELNIK: Toda lahko bi izredno študirali.

UČITELJ: Ja, tovariš načelnik, kaj ste že vse pozabili? Kaj ste pozabili, kako sem v imenu družbenih interesov pobiral davke, organiziral gasilsko in športno društvo, da sem vsa leta režiral, da sem bil najbolj delaven pri vsakih volitvah; saj ni bilo mogoče študirati.

NACELNIK: Razumem vas in mi je težko, toda danes so družbeni interesi taki, da zahtevajo izobrazbo, zahtevajo neke kadre z višjo izobrazbo.

UČITELJ: Saj ste se vendar takrat tudi vi trkali po prsih, da ste brez šol, ali za vas to ne velja danes na občini?

NACELNIK: Velja.

UČITELJ: In?

NACELNIK: Toda jaz sem že doštudiral na šoli za kadrovske službe pred dvema letoma.

UČITELJ: Ja, kako?

NACELNIK: Ja, tako, pobrigal sem se za štipendijo, ko je bil še čas.

UČITELJ: Meni pa je niste nikdar mogli dati, kaj? Pa mi sedaj dajte štipendijo.

NACELNIK: Ste znoreli, kaj ne veste, da smo nekje sredi reformnega prizadevanja? Kaj niste nič prihranili?

UČITELJ: Veste kaj, ali bi vi prihranili kaj z našo plačo?

NACELNIK: Ja, jaz vam ne morem pomagati; vidite, kaj piše. Nimate izobrazbe in ste odpušteni.

UČITELJ: Pa kako je to mogoče, saj sem hotel študirati, v čigavem imenu sem odpuščen?

NACELNIK: V imenu višjih družbenih interesov. Sicer pa nimam časa. Zdravo! Čas je zlato!

UČITELJ: Zdravo! (Odide s sklonjeno glavo).

NACELNIK: Prekleti, nikdar niso zadovoljni! (V telefon): Kavo, prosim!

Tone Partljič

Osnovna šola Stogovci,

p. Apače,

razpisuje delovno mesto

— učitelja za nemški jezik in glasbeni pouk za določen čas

Pogoj: PRU ali P

Nastop službe 15. 10. 1987.

URNIK

Na konferenci so zbrani kolegi in kolegice soglasno izbrali tovariša Benjaminja, da jim sestavi urnik. Vsak si je mislil: »Benjamin je mlad, vljuden in rad ugodi vsakemu. Potem bo urnik že sestavil tako, da bo meni prav.«

Tovariš ravnatelj je razložil načela, po katerih mora biti urnik sestavljen:

»Predmeti morajo biti enakomerno razdeljeni po dnevih v tednu. V torek in sredo imajo težji predmeti prednost. Dnevno so učenci najbolj sposobni drugo in tretjo uro. Zato se naj določijo za te ure težji predmeti. Telovadba, predvojaška, praktični pouk in drugi lažji predmeti se določijo zadnje ure in ob koncu tedna.«

Ze se je slišalo godrnjanje v zboru, ko je ravnatelj salomonsko zaključil: »To so psihološka načela, katera bomo upoštevali po naših možnostih. Tako imamo telovadnico samo dva dni. Torej bo večina telovadbe v teh dneh. Upravičene želje posameznikov glede urnika pa pismeno oddajte tovarišu Benjaminu.«

V ostalem delu konference so profesorji vneto beležili in listki so šumeli na poti k Benjaminu bolj kot pri matematični šolski nalogi. Tovariš Benjamin je listke bežno zlagal k predmetniku in formulirjem za urnik.

Profesor Grilovec ni napisal listka. Ob koncu konference je Benjaminu oblastno povedal: »Da veš, v soboto me ni! Da mi ne boš delal zgage s svojim urnikom. Dostil sem gvozd za svoj vikend,« in je odšel.

Doma je tovariš Benjamin prebiral liste:

»Prvo uro ne morem priti, šesto uro moram imeti prosto — zaradi otrok in kosila. Sicer naj ne bo luknj med urami.«

Marijana

»Strokovni predmet poučujem na vaši šoli le v torek in v petek. V ostalih dneh sem na II. strokovni šoli.«

Jože

Toda na ravnateljevem zapisniku je pisalo, da tovariš Jože poučuje na II. strokovni šoli le v sredo in četrtek.

»Kot strokovnjak imam pravico en dan v tednu za svoje strokovno izpopolnjevanje. Prosim za prost ponedeljek.«

Brezec

»Ker se vozim v službo, ne morem priti prvo uro. Prav tako upoštevaj, da imam pred šesto uro avtobus! Ob sobotah ne delam.«

Greta

»Sama kuham in ne morem od 4. ure dalje predavati. Ob sobotah popoldne imam doma delo.«

Vesna

»Zahtevam, da imam pouk strnjeno, brez prostih ur, ki jih nihče ne plača. Ob sobotah grem na vikend.«

Škodar

»Študiram izredno na fakulteti. Upravni odbor mi je odobril dva prosta dneva tedensko. Seminarji so ob petkih in sobotah.«

Štabuc

»Ker že imajo vsi proste dni, prosim, da ga tudi jaz dobim in to v četrtek. Mimogrede: luknje sovražim. Pozdrav Sonja!«

Se je bilo mnogo listkov z opravičili in zahtevami: »V na-

nedeljek dopoldne sem zaseden. V petek od 10. — 12. ure sem zadržan. V ponedeljek od 11. ure ne morem priti. V soboto od 11. ure sem nujno zadržan. Upoštevaj polovični delovni čas, strnjeno v dveh dneh.« In tako dalje.

Benjamin je začel z delom. V urnik je vnesel najprej telovadbo, nato praktični pouk. Kajti telovadnica in delavnice so proste le določene dni. Nato je vnesel jezikovni pouk, ker je po razredih jezikovna zmešnjava in po več moči hkrati uči en razred.

Nadalje je vnašal tovariše profesorje po avtoriteti. Nazadnje je ostala matematika, katero je sam učil. Z njo je mašil preostala okena. Na grozo je opazil, da je v soboto 10 ur matematike, v ponedeljek pet ur, ostalih deset ur pa je raztresenih dosledno na šesto uro.

»Nemogoč urnik... Za druge še nekako gre, toda matematika je nemogoče razvrščena. Vsi se bodo znašli nad mano; dijaki, starši, razredniki, pedagoška služba. Če pa spremenim, se bodo jezili nad mano kolegi,« je razmišljal.

Vso noč se je Benjamin sklanjal nad urnikom, premeščal zamaške, brisal kombinacije in zopet sestavljal nove.

Zjutraj je izobesil »OSNUTEK URNIKA« v zbornico. Sam se je skrtil za zavese zidne garderobe, ki je bila prazna. Kot v Prešernovi pesmi »Apel in čevljar« je skrit poslušal pripombe.

Prvi je prišel v šolo profesor Grilovec. »Osnutek urnika. Glej, sobota prosta. Toda sredi luknja, dveurna luknja! Zanič urnik! Ima kratko pamet, da ni mogel povežati te malenkosti!« je rohnel.

Pričepetali sta tovarišici Greta in Sonja. »V četrtek mi je dal tri ure, čeprav sem napisala, da moram imeti v četrtek prosto. Se moja pomočnica ima v četrtek prosto,« je tarnala Sonja. Tovarišica Greta pa je skoraj kričala: »Joj, kako razbiti urnik! Nikoli še nisem imela tako razbitega. A saj ga poznam. Nekaterim se sliči, meni pa daje najslabše.«

Tovariš Jože je urnik prepičoval. »Kaj za vraga si misli. V soboto mi je dal štiri ure, ko sem napisal, da delam v soboto na II. strokovni. Telefon, kje je, da mu napnem ušesa,« je modroval.

V tem času so se zbrali še drugi profesorji. Vsi so kritizirali okena med urami in žigosali tovariša Benjaminja. Razredniki so se zgražali nad nemogočim urnikom. »To je škripalo,« je vzklil mladi strokovnjak. »Ne vem, zakaj imamo psihološka načela, če jih nihče ne upošteva,« je vpila Vesna.

»Pomirite se,« jih je tolažil profesor Škodar. »Ta urnik je le za tri dni. Medtem napišite upravičene pripombe. Tovariš Benjamin jih bo gotovo upošteval.« Ugovoril je namreč, da ima prosto soboto in manj okenc kakor lansko leto.

Zvonec je zazvonil in profesorji so razpravljajoč odšli v razrede. Benjamin je omamljen in zlomljen (hujše kakor po kavbojskem pretepu) odstavil domov.

Doma je vzel pero in preko urnika krčevito načel: »Egoisti! Superegoisti! Ne delam več urnika! Grem. Tega ne morem prenesti. Joj, kako smo lepi!«

Matjaž

Atlant neznanega kiparja, iz graščine Zalog pri Moravčah, danes v Štrmolu na Gorenjskem, iz začetka 18. stoletja. (Iz Ars Sloveniae I — baročno kiparstvo)

MI, ARKTIKA IN HULIGANI

V nekem pogledu smo osumljenci, saj je že v navadi, da gledajo odgovorni ljudje nas in naše delo z nezaupanjem. To je sicer važno načelo kriminalistike, je pa zelo praktično in se pri nas lepo uveljavlja.

Živimo, delamo in dihamo ob kontroli. Najprimernejša je kontrola tam, kjer imajo malo posla z denarjem; kjer gre za milijone in milijarde, je bolj nerodno.

Sola na primer je pripraven predmet za kontrolo. V njej lahko kontrolirajo pedagoško delo, administracijo, statistike, finančno poslovanje, osebne dohodke, učne priprave, samoupravljanje. Ob koncu leta presteže občinski organ opravljene ure iz šolskih dnevnikov. Učitelji bi utegnili goljufati, ravnatelj bi jih zaščitil. Potem so se zedinili tako, da presteža ure ravnatelj. On je čuvar zakonitosti, pa naj njega zaprejo, če bo kaj narobe! Za vsem tem nevidno ždi služba družbenega knjigovodstva. Sola je nekoč privedla geografsko ekskurzijo za učno osebje, ravnatelj je moral banki napisati obširno poročilo, kod so se vozili in kaj so videli, ker sicer banka ne bi dovolila plačati avtobusa, čeprav je šola imela sredstva v lastnem skladu. Ko je odgovorila uslužbenka službe družbenega knjigovodstva prebrala ravnateljevo poročilo, je dejala kurirju, ki je potrpežljivo čakal: »No ja, Klub temu so šli na izlet!«

Za sklep sveta šole, ki je odobril ekskurzijo, se ni dosti zmešnila.

Vsakih nekaj tednov prihaja v šolo prosvetni svetovalec, ki mu v zadnjem času pravijo kratko inšpektor. V zbornici završi: Ali bo prišel k meni?

Nekdo, ki je znan po pedagoških sposobnostih, je vzklil ob taki priliki: »Kot da sem otrok! Dovolj imam čuta odgovornosti in vem, kaj delam!«

Zrak je zasmrkan. Sosednja nova zgradba ni imela dovolj denarja za pošten dimnik. Zato prodira ostri vonj po premoju naravnost v učilnice. Nikogar nič ne briga. Hodniki so ledeni.

V tovarnah in podjetjih delajo starši naših učencev. Kontrola pri vhodu, ob izhodu, kontrola pri delu. Dohodek odtoka drugam, iz meseca v mesec ne vedo, če bodo lahko izplačali zaslužek delavcem. Kontrola ugotovi, da je podjetje krivo. Kdo pa drug? Takih podjetij je mnogo v največjem industrijskem središču Slovenije.

Potovanje na dopust? Na meji te pretipajo, če nimaš kak težko prisluzhen dinar preveč ali če šverčaš z devizami. Osumljeni ne poštenosti, prekrška, zločina ali česa podobnega. Avto s tujo registracijo mirno pustijo dalje. Ne ki Avstrijec glasno ugotavlja: »Z nami hitro opravijo, avtomobile z jugoslovansko registracijo pa temeljito pregledajo.« Če bil občutljiv, bi te bilo sram. Morala se je pripeljal v limuzini tu-

jec, ki te je nekoč s škornjem obrcal. Pa te ne sme biti sram, to se pravi, ne smeš biti občutljiv!

Cim osmošolci končajo osnovno šolo, odpove usmerjanje v poklice. Vse dotlej prekrasno uspeva s tabeliranimi pregledi in statistikami. Če ni prostih delovnih mest, je treba s trebuhom za kruhom v tujino. Joj, kaj bo z moralno vzgojo! (Beri: z idejno vzgojo!)

Ljudje preklinjajo, se sovražijo, zavidajo drug drugemu. Povampirjen svet.

Vzdušje je arktično. Toda mladino je treba vzgajati, odgovorna za to je šola. Vzvajamo otroke, dokler ne dosežejo pubertete, potem pa nam ne verjamejo več. Kaj bi tudi. Govorimo eno, delamo drugo. Tem lažem pravimo moralna vzgoja. Hvalimo se, da pišemo v naši družbi besedo človek z veliko začetnico. V praksi jo pišemo z malo, s tako malo, da boli...

Če živim v Arktiki, je prilagajanje na življenjske razmere težko. Gotovo se bo najbolje obnesel tisti, ki se bo drzno sprijemal z mrazom. Cim več nevarnih izpadov, tem bolje.

Pomanjkanje toplote, mraz, Arktika... Mladí ljudje čutijo hlad in vedo, da se bodo morali utrditi za življenje. Ptiki iz kletk takoj pockrajo, pobijejo jih ptice, ki žive v naravi. Utrditi se je treba, da se boš mogel uveljaviti v gneči. Na nek način

je pač potrebno poriniti glavo nad množico. Vseeno, ali kot poceni zvezdica, popevkar, beater ali huligan.

Skok v mraz je tveganje; tveganje je spopad z družbo, z okolico, z življenjem, s trhlimi moralnimi načeli.

Kaj naj počnemo v tem vzdušju? Krademo avtomobile, denar, plašče, knjige. Pijančujemo in razgrajamo. Ne spoštujemo sprječeval in diplom. Ropamo. Krademo brez potrebe, ampak tako za šolo. Nekoliko se tudi vzgledujemo po zapadu. Z užitek pretepuemo fanta, ker je resen in ima čedno dekle, sicer pa ne poznamo niti enega niti drugega. Med nami so otroci dobri situirani staršev in vidnih javnih delavcev. Seksualne ekscese mladink označujemo z drugimi besedami: Kaj bi z rahločutnostjo v odnosih z drugim spolom! Saj bi kmalu šli po gobe!

V poznih popoldanskih urah so se stepli beati v prometni ulici, treje pijani mladinci so se opotekali čez trg. Stirinajstletni dekletki držita pod roko pijanega fanta. Ena zine z nekontroliranim glasom: »Glej, to je tvoja ravnateljica!« in se zvali na klopco pri parku.

Leden, arktičen mraz... Vpijemo na pomoč, pa ne vemo, kdo bi nam pomagal.

Strokovnjaki pravijo, da težijo v bazaltnih slojih Arktike neprecenljiva rudna bogastva. Iščemo način, kako priti do njih. Ali drži not tudi do človeka? E. R.

Dr. A. VUKASOVIĆ:

Vpliv sodobne tehnike na koncept splošnega izobraževanja

Pri Školski knjigi v Zagrebu je letos izšla obsežna razprava dr. Ante Vukasovića: *Utičaj sodobne tehnike na koncept općeg obrazovanja*. Problematika, ki jo obravnava, je živa in aktualna, da mimo nje ne more nihče, zlasti pa še ne tisti, ki vzgaja.

Zivimo v času, ko se spreminjajo najrazličnejše življenjske vrednote, ko se dostikrat prekruto lomijo humanistične vrednote na račun ekonomistično-praksistične miselnosti. Danes še očitneje izstopa vprašanje odnosa med splošno in strokovno izobrazbo, pojavlja se novo vrednotenje izobrazbene vsebine s tendenco, da prevladujejo prirodoslovno — tehnični predmeti na račun družbenih. Hkrati pa se včasih še premalo poglabljamo v to, če te nenehno spreminjajoče se vrednote in vsebine dejansko ustrezajo družbenim potrebam in pogojem, v katerih živi in bo živel naš mladi človek. Ogromen razvoj znanosti in tehnike ustvarja zmedo v tradicionalnih stališjih in pojmovanjih človeka, obenem pa omogoča nove razsežnosti v kultiviranju človeka, čeprav je tu na prvi pogled največ protislovnosti. Kaže, da je današnji človek, ki se je nenadoma znašel sredi pisanega sejma množičnih proizvodov na gospodarskem in kulturnem področju, zmeden, in se ne znaide v vrednotenju materialnih in duhovnih dobrin. Vzgoja stoji tako pred občutljivo nalogo, kako prispevati k umirjenju sodobnega človeka. Mladega človeka naj bi oblikovali in usmerjali v hitro spremenljivi sedanjosti, da bi bil sposoben čvrsto ohranjati lastno kulturno podobo svobodnega človeka, sročena tradicijskih spon avtoritarnega pritiska.

Sodobna tehnika nedvomno še posebej vpliva na razvoj mlade osebnosti in pedagoška teorija ne more mimo tega. Dr. Ante Vukasović skuša v svoji knjigi: *Vpliv sodobne tehnike na koncepte splošnega izobraževanja* globlje zazreti ta sodoben pojav in ga osvetliti s pedagoškega zornega kta.

Avtor je razgrnil pisano preprogo sodobnih spoznanj o tehniki in njenih značilnostih ter o položaju človeka v moderni proiz-

vodnji in sredi stehiniranega sveta. Ob tem se izoblikuje tudi pojmovanje in vrednotenje splošne izobrazbe, novo vrednotenje humanističnih vsebin in smotrov. Osnovna področja splošne izobrazbe se ne zožujejo, pač pa se vsebina širi še na nova področja, ko se znanosti razcepljajo, poglabljajo in osamosvajajo. Lahko bi rekli, da obsega splošna izobrazba danes družbene vede, kulturo materialne in drugih jezikov, naravne vede, znanosti, ki proučujejo zakonitosti človekovega mišljenja, gospodarstva, tehnike, proizvodnje, umetnosti in telesno kulturo. To so obsežna področja znanosti, ki jih ne moremo zanemariti, temveč jim je potrebno posvetiti skrbnejšo družbeno in pedagoško pozornost. Enciklopedizem je seveda nevzdržen za učne načrte, pač pa je vedno bolj potrebno tisto najzgodnejše, najbolj bistveno v izobrazbeni vsebini sedanjosti.

Sodobna tehnika še posebej vpliva na očrte in osnutke programov splošnega izobraževanja. Dostikrat na prvi pogled kaže, da v koreninah razbija tradicionalna pojmovanja življenja, človeka in kulture, in nekateri prehitro zamodrujejo, da je odklenalo humanističnim vrednotam, umetnosti in kulturi, s tem pa tudi pomenu splošnega izobraževanja. Sodobni človek prebiva vedno več časa v šoli, ker potrebuje vedno širšo in hkrati globljo izobrazbo: vedno več vednosti, spretnosti in naved za vsakdanjo stehinirano življenje. Razumljivo, da je tudi obvezno šolanje daljše in vse kaže, da ni več tako daleč čas, ko se bo potrebno sprijazniti z desetletno osnovno šolo, kot so to npr. 1959/60 uvedli v Nemški demokratični republiki. Reforme šolstva so nenehno na dnevnih redih vseh naprednih in razvijajočih se dežel, kjer se povsod srečujejo s podobno problematiko, kot jo osvetljuje dr. A. Vukasović. Pojavlja se torej težnja po tako imenovani obvezni splošni srednjošolski izobrazbi, ki pa mora vsebovati še vedno jedro humanističnih ved. »Brez humanistične izobrazbe sodobni človek tehnike ne bi mogel več dojemati namena in smisla svojega dela in na to ne sme šola nikoli pozabljati,« je napisal dr. Pejović, kot ga citira avtor.

Sodobno splošno izobraževanje mora biti kompleksno in zaokroženo, da zajame celovito človekovo osebnost, kulturne in materialne vrednote. To pa pomeni, da mora biti hkrati humanistično, matematično-prirodoslovno, klasično in sodobno, estetsko in ekonomsko-tehnično; intelektualno teoretično in proizvodno praktično. To ni enostavna zahteva, je pa neobhodna družbena in individualna potreba.

Vsakdo, ki se ukvarja z vzgojo danes in razmišlja o protislovljivosti časa, bi utegnil najti v knjigi dr. A. Vukasovića ogromno svežih spoznanj in tudi pedagoško oporo za svoje delo, zato je prav, da je delo izšlo kot 9. zvezek zbirke *Savremena nastava 1967* in bo verjetno dostopno tudi slovenskemu bralcu.

Kos življenja iz afriške države Gane: mladeniči si prizadevajo izpopolniti umetnost domače obriti

»LES IN NJEGOVI SOPOTNIKI«

Mitja Tavčar: *»LES IN NJEGOVI SOPOTNIKI«*. Izdala založba ŽIVLJENJE IN TEHNIKA v svoji stalni zbirki *»PIRAMIDA«*. Ljubljana 1967. Opremlil ANDREJ HABIC. 360 strani.

Slovenski knjižni trg se mora zares lahko postaviti s številnimi novostmi, toda bržkone bo držalo, da med njimi ni prijetnih presenečenj oziroma izjemnih izdaj. Ali pa jih je zelo malo. Menimo namreč, da redkokdaj knjiga zdrži presojo s kateregakoli zornega kota. Tvegamo trditev, da sodi prav *»Les in njegovi sopotniki«* Mitje Tavčarja med tiste — redke primere, Zakaj?

Prva odlika knjige Mitje Tavčarja je dejstvo, da je na tem področju *»zanestično prozno izvirno slovensko in obsejnejše pisanje«*. Kot druga pozitivna ugotovitev naj velja zares izjemnemu, izbrannemu in izpolnjenemu jeziku, ki se kar približuje — leposlovju.

Poudarimo tudi lahko to, da skuša pisec — kljub strokovnim

Dr. Ivan CRKVENČIČ: *Afrika Regionalna geografija*. Izdavaško poduzeće Školska knjiga, Zagreb 1966.

Knjiga obsega 248 strani teksta, 38 kart in skice ter 48 fotografij. Avtor je razdelil vsebino na pet poglavij. V prvem poglavju *Je li Afrika jedinstveno područje* obravnava specifičnost Afrike kot tipičnega tropskega kontinenta in iz tega izhajajoče svojstvene razmere. Pregledno predstavo osnovnih naravnog-geografskih enot povezuje z njihovo funkcijo v družbeno-ekonomskem razvoju Afrike. V poglavju *Elementi prostornog izdvajanja* nakazuje vpliv posameznih elementov, kot so geografska širina, razporeditev zračnega tlaka, vpliv reliefa in morskih tokov na vremensko dogajanje, namočenost in

vodne razmere ter oblikovanje potencialnih rastlinskih pasov. V tretjem poglavju pregledno nakazuje osnovna klimatska in vegetacijska področja ter jih preprosto in učinkovito ponazarja. Sledi dokaj obširno poglavje (28 strani) z naslovom *Faktorji regionalnog diferenciranja*, ki vsebuje vrsto zanimivih ugotovitev o socialno-ekonomskih in političnih problemih Afrike. Razvoj in razmestitev prebivalstva, rasne, etnične, jezikovne, prosvetne in zdravstvene probleme obravnava v tesni povezavi in jih tolmači s specifičnostjo naravnih razmer in svojstvenim družbeno-ekonomskim in političnim razvojem Afrike. V analizi starostne, spolne in socialno-ekonomske strukture prebivalstva prikaže odraz negativnih vplivov iz kolonialnega obdobja in sodobnega neokolonializma. V bogato ilustriranem pregledu odkrivanja, osvajanja, kolonialne delitve ter osvoboditve Afrike nakazuje vrsto nacionalnih, gospodarskih in političnih problemov mladih afriških držav, ki izvirajo iz kolonialne dobe.

Pri splošnem pregledu gospodarstva Afrike in njenem deležu v svetovni trgovini izlušči osnovne značilnosti. Na eni strani prikaže slabo razvito tradicionalno prehrabeno poljedelstvo domačinov z izrazitimi regionalnimi potezami, ki so nastale v večstoletnem prilagajanju svojstvenim naravnim razmeram, na drugi strani pa pretežno monokulturno komercialno poljedelstvo, namenjeno tujim tržiščem. Prevelika monokulturna usmerjenost in pomanjkanje kultur za prehrano domačega prebivalstva so glavne značilnosti usmerjenosti afriškega kmetijstva. Podoben značaj se kaže tudi pri izbiri naravnih bogastev; tudi tu je značilna enostranska usmeritev in kolonialni značaj. Ob koncu poglavja obravnava današnje politično-ekonom-

ske grupacije v Afriki, kot posledico negativne dediščine iz kolonialne dobe in današnjih zunanjih vplivov z vzhoda in zahoda. Najobširnejše poglavje (181 strani) z naslovom *Regije in stvaranju»* vsebuje podroben regionalno geografski pregled posameznih držav: Severozahodne, Atlške, Centralne, Vzhodne in Južne Afrike. Pri vsaki posamezni makroregiji avtor najprej nakazuje splošen pregled naravnih razmer, socialno-ekonomskega in političnega razvoja, nakar sledi pregled po posameznih državah. Pri posameznih državah posebno poudari predvsem tiste značilnosti geografskih razmer, ki so za določeno področje najpomembnejše in lahko služijo kot merila za notranjo regionalno diferenciacijo.

S Crkvenčičevo Afriko nismo dobili samo prvega regionalno-geografskega pregleda sodobne Afrike po nastanku neodvisnih držav, temveč pomeni to delo znaten prispevek k razvoju regionalne geografije nasploh. Avtorjeva široka strokovna in splošno kulturno politična razgledanost, detaljno poznavanje problemov in idejnih ter metodoloških izhodišč mu je omogočila, da je izluščil iz celotnega kompleksa in postavil v ospredje tiste elemente, ki v določenem prostoru in času odločno vplivajo na življenje človeka in njegovo dejavnost v prostoru. S takim načinom analize, ki temelji na socialno-geografskem vrednotenju posameznih elementov geografskega okolja in oceni njegove vrednosti ter pomena za celoto v določenem prostoru in času, je uspešno izvedel delne in splošne sinteze in prikaz nastajajočih regij.

Razen znanstvene in metodološke vrednosti ima Crkvenčičeva regionalna geografija Afrike velik pomen tudi zaradi tega, ker obravnava območje, ki je v zadnjem času doživelo izredno nagel in vsestranski razvoj, o katerem pa smo imeli le skromno predstavo. To delo je zapolnilo to vrzel in bo zaradi tega nujen priročnik za učitelje geografije in osnovnih, srednjih in visokih šolah ter dolgo pričakovani učbenik za študente.

J. Medved

Nove knjige

Gabriel Chevallier - *»Clochemerle - Babilon«*. — Prvi del izlazi satirni roman *»Clochemerle«* nismo samo pri nas dobili z zamudo, (ki prevodu — kot tudi mnoge druge narode — nas je vzpodbudil film). Pisatelj Gabriel Chevallier pa si ni z nobenim drugim pripovednim delom pridobil naklonjenosti bralcev in kritikov kot ravno s *»Clochemerle«*. Prav uspeh tega satirne romana je pisatelja opomnil, da se je ne sedemdesetih letih znova lotil clochemerlovskije srenje in roman *»Clochemerle - Babilon«* je izšel 1951. Kot kažejo izkušnje pri mnogih književnikih, nadaljevanje nekega dela nikoli ne zmore iste umetniške moči in polnopravnosti, če je tako delo nastalo brez poprejšnje načrtne zamisli. To je francoska kritika ob izidu *»Clochemerle - Babilon«* več ali manj enovito spoznala in tako tudi ocenila satirni roman. Kljub temu pa *»Clochemerle - Babilon«* ostaja poln mikavnosti ne glede na duhovito polnopravno in estetsko zrelost poprejšnje satirne pripovedi. Morda ima za nas *»Clochemerle - Babilon«* v neki meri še več privlačnosti, saj Gabriel Chevallier v tej knjigi humoristično satirno spreprovi o pojavih, ki smo jih bili deležni pri nas v intenzivni meri po vojni: o vdoru motorizacije, filma, tehničnih dobrin, o vplivu novega življenjskega tempa na ljudi ki so bili do nekdaj vajeni umirjenega, kar patriarhalnega življenja. Seveda je pisatelj tudi tu poln posmeha malomeščanskim predsodkom zakrknjenih naravnih ljudi, ki se živijo polnopravno življenja. Tradicija bledi ob hrupu motorizacije, film vzbuja slabokrvne lučije po vzgledu filmskih zgodbic, celo Clochemerlovsko vino ne ostane več povsem pristno. Kopice novih oseb nam predstavljajo pisatelj v tipiki vsakdanjega življenja, ki mu Chevallier sledi z jadrnim humorom z jadrnim, pod videzom vedrine nosti pa se da razbrati zavzeto in miselno naravo pisatelja, ki ponuja umerjene misli, kot si jih je pridobil ob dolgi življenjski izkušnji v nasprotovanju meščanskemu svetu in tradiciji. Povedati pa je treba, da je Gabriel Chevallier tudi v tem romanu ohranil vseskozi tekoč slog z živahnim ritmom odvijanja zgodbe, kjer ne zmanjka vedrine in optimizma. *»Clochemerle - Babilon«* je letos izšla založba Vela, roman pa je prevedel Maks Veselko. Prevalalec prav gotovo ni imel lahkega dela in je preli roman v lepo slovenščino, ni pa zmogel postreči z mnogimi otenki ki nudijo v originalu igrive duhovitosti. Za knjižnico opremo je poskrbel Zvest Apollon.

Jaka Slokan

»POHORSKE STEKLARNE«

Franc Minaflek: *»Pohorske steklarne«*. Izdala in založila *»OBZORJA«* Maribor 1966. Oprema — Janez Vidic. 320 strani.

Mariborska založba *»Obzorja«* je slovenski knjižni trg obogatila že s prenekatere presenečujočo novostjo. Mednje nedvomno sodi tudi monografija *»Pohorske steklarne«* Franc Minaflek, našega znanega gospodarstvenega zgodovinarja, zlasti s področja lekarništva in zdravstva. Steklarstvo in fužinarstvo pomenita v naši preteklosti izredno industrijsko dejavnosti, ki pa sta doslej bili žal, še neraziskani, skratka — ledina. Zgodovino steklarstva na Pohorju se je Franc Minaflek glede na svoja leta lotil sicer pozno, saj se je rodil steklarskemu strokovnjaku v pohorski glazuti, na Smolniku, leta 1887, toda — in morda prav zavoljo tega — s toliko večjo odgovornostjo in vnemo. In z vzdržljivostjo! Več kot deset let je namreč znanstveno natančno zbral podatke o splošni zgodovini steklarstva in še s posebnim poudarkom na Pohorje, preden je *»Pohorske steklarne«* oddal v tisk.

Pripomnimo takoj, da je zgodovini pohorskih priključil tudi zgodovino žilke in starejših vitanjske glazute to pa zavoljo tega, ker so jima surovino (les) dajal prav tako pohorski gozdovi.

Avtor je knjigo tehnično razdelil na štiri razdelke: *»Splošno o steklarstvu«*, *»Zgodovina pohorskih steklarov«*, *»Priloge«* ter *»Viri in literatura«*, s povzetkom vsebine v nemščini na koncu.

Nad tristo strani prepleta blizu sto posnetkov predvsem zdaj že skrbno v muzeje spravljanih steklarskih umetnin, med katerimi so mnoge prave zgodovinske dragocenosti. Na primer: steklenica z zavitim vratom iz petih vitiugastih cevi in s petimi odprtinami; veliki stekleni lestenec; izdelek steklarne iz 18. stoletja; kristalni kozarci, barvast kelhi škornji za pitje piva z vkraviranimi rastlinskimi ornamentami in podobno.

Skratka, fotografski posnetki moč etrskih izdelkov sedemdesetih pohorskih steklarov ter še omenjene žilke in starejših vitanjske glazute pa tudi obiljavne risbe nekdanjih notranjih delavnic so nad vse skrbno zastavljeno besedilo o naših steklarjih takšno dopolnilo, da moramo Minaflekovo knjigo *»Pohorske steklarne«* šteti med nenokrajšljive prikaze slovenske gospodarske preteklosti. Ali, povejmo to morda še bolje — ostanek iz knjige: *»Steklarstvo med najrazvitejšimi in najlepšimi umetnostmi in izjemno lepimi izdelki, ki jih je izumil človek, zgodovina stekla pa med najzanimivejša prava ta KULTURNE zgodovine.«* J. S.

»Zbornik radova I. jugoslavenskog simpozija o agrarnoj problematici«

V zborniku so objavljeni referati, koreferati, razprave in gradivo z avtoritativno agrarno-geografskega simpozija, ki je bil v Mariboru od 3. do 5. decembra 1966. leta.

Proučevanje agrarne pokrajine z vsemi njenimi geografskimi elementi se je začelo pojavljati v svetu že koncem prejšnjega stoletja. Zaradi hitrih sprememb, ki jih povzroča industrializacija in z njo povezana urbanizacija, pozna agrarna geografija danes že tri smeri svojega proučevanja: morfološko, socialno-geografsko in ekonomsko-geografsko smer.

V Jugoslaviji so nastale tipične agrarno-geografske študije šele po drugi svetovni vojni, in še to samo v Sloveniji in Hrvaški, medtem ko v vzhodnih delih Jugoslavije takih raziskovanj ni bilo, ker niso imela katastra, ki je glavna osnova za tovrstna dela.

Pogled v zgodovinski razvoj ter današnje stanje agrarne geografije po svetu in v Jugoslaviji nam prinaša prav ta zbornik. Prav tako nam prikaže nekatere elemente agrarno-geografskih raziskav, ki jih opravlja Institut za geografijo univerze v Ljubljani in drugi geografski inštituti ter geografske katedre v Jugoslaviji. To so elementi agrarno-geografske proučevanja na območju občine Ljubljana-Bežigrad, Bleda, Bohinja, Škofje Loke, Mežanske doline, Haloz, Ljutomerko — ormoških gor, Zg. Dravskega polja in kraškega območja v Sloveniji ter okraja Zagreb, *»Sibenske otočne skupine«* v Hrvaški, naselja Nikolevići v okraju Titovo Ušice, okraja Kragujevac v Srbiji, Vojvodine in Ivangradske kotline v Črni gori.

Eden izmed prispevkov pa že nakazuje, kako se agrarno-geografska proučevanja uporabljajo v regionalnem načrtovanju.

Zbornik zaključuje razprava, v kateri so zbrana mnenja o teoretičnih in metodoloških izhodiščih agrarno-geografskih raziskav, načena pa tudi

nekaj porečnih vprašanj, ki se pojavljajo pri agrarno-geografskem proučevanju.

Vrednost zbornika je v tem, da v njem prvič zbrano gradivo, ki nam daje vpogled v zgodovinski razvoj in stanje agrarne geografije, obenem pa nam prikaže transformacijo pokrajine na več primerih v Jugoslaviji. V njem sodeluje s prispevki velika večina vodilnih in mlajših geografov, ki se uspešno ukvarjajo s to problematiko. Vsi prispevki so opremljeni z rezimeli v angleščini.

Zbornik so izdelali: Komiteta za agrarne strukture in granice pojašja Saveza geografskih društev Jugoslavije, Institut za geografijo univerze v Ljubljani ter Združenje visokosolskih zavodov v Mariboru, posvečen je 60-letnici rojstva univ. prof. Svetozarja Iliešića.

M. L.

Septembrski intervju

Tisto jutro, ko so se šolske duri zopet odprle našim šolarjem, smo obiskali glavnega urednika *»Kurička«* tov. Iva Zormanja in ga zaprosili za krajši razgovor. Nato se je ob običajni *»turski«* razvil tale dialog:

Prva številka *»Kurička«* v letošnjem šolskem letu je tako prijetna na pogled, da nehoti pritegne pozornost vsakega ljubitelja slovenske otroške in mladinske periodike. Kaj vas je napotilo k tej ugodni spremembi?

»Kurička« bomo tiskali v barvah predvsem na željo naših mladih bralcev. Za zdaj bosta v barvanem tisku le zunanja in tudi notranja stran ovitka: to bomo objavljali slikanici in barvnih ilustracij. Ker je barvni tisk drag, smo število strani nekoliko sk-

čili in spremenili stavek. Naročnine za *»Kurička«* ne bomo podražili, njegova vsebina pa se bo kvalitativno dvignila.

V Sloveniji izhajajo tele otroške revije oziroma časopisi: *»Cibica«*, *»Pionir«* in *»Pionirski list«*. Kateri populaciji pa je namenjen *»Kuriček«*?

Revija, ki stopa v svoje sedmo leto izhajanja, je namenjena predvsem srednji stopnji osnovne šole, to je učencem od tretjega do petega razreda. Uredniški odbor je pri sestavi programa za letošnje leto poslušal učne načrte za 3., 4. in 5. razred osnovne šole. Tiste sestavke, ki še posebej bogatijo pouk v razredu, bomo objavljali v takšnem zaporedju, da bodo časovno sovpadali s snovjo, programirano v predmetniku. Vendar pri tem ne smemo pozabiti, da bo *»Kuriček«* lahko služil le kot občasen učni pripomoček, ne pa tudi kot učbenik. V *»Kuričku«*, ki mora kot mladinski list zadovoljiti vse potrebe mladega bralca po kulturi in zabavi, naj bi učitelj našel primerno gradivo za popostritev pouka in širjenje otrokovega obzora na vseh tistih področjih, za katera kaže v letih pospešenega telesnega in duševnega razvoja še posebno zanimanje.

Opazimo, da se je sedanjí koncept revije nekoliko odmaknil od koncepta, ki smo ga bili vajeni doslej. Preje je *»Kuriček«* prinala izključno ali vsaj pretežno le prispevke s tematiko iz NOB. V prvi letošnji številki ste, kot kaže, prešli na širši koncept.

Tako je. Sprememba ni zajela revije samo na zunan, temveč tudi notranji svet. Pri tem so uredniški odbor vodile delne lastne izkušnje, delno pa sugestije učiteljev in kulturnih delavcev. Slišati je bilo pripomba, da je revija za to starost tu in tam nekoliko pretežka in glede motivike preneolična. Uredniški odbor si prizadeva razširiti krog sodelavcev in pridobiti čim več ljudi, ki znajo otroku povedati kaj lepega in ga kaj koristnega naučiti. Posebno bomo stremeli s primernim čitvom zadovoljiti potrebe šol ob raznih praznikih

od dneva pionirjev do dneva mladosti. *»Kuriček«* je že doslej prinala precej takega gradiva in ne bi bilo odveč, če bi učitelj ob takih prilikah segal tudi po ustreznih številkih iz prejšnjih letnikov.

V *»Kuričku«* smo našli eno novo rubriko *»Poskusimo napraviti...«*. V prvi številki daje otrokom napotke za izdelavo papirnatega zrnaja. Nameravate s to rubriko nadaljevati?

Vsekakor. Zavedamo se, da si večina otrok omisli le en mladinski list oziroma revijo. Zato mora otrok v periodiki, katere naročnik je, najti kar najbolj pestro vsebino. V višjih letnikih skrbimo za potrebe politične vzgoje *»Tima«*. V naši rubriki pa bomo objavljali praktične napotke za izdelavo manj kompliciranih predmetov, poleg tega pa bomo otrokom svetovali, kako naj opremijo sobo za praznovanje novega leta, kako naj si izdelajo pustno masko ipd. To bo zelo dober pripomoček pri tehničnem in likovnem pouku. Sugestije, ki smo jih dobili na posvetovanju po slovenskih šolah, soglašajo, kako koristno je vzpodbujanje otrok k takim aktivnostim.

V programu, ki ste ga v informativne namene poslali šolam, so navedeni prispevki, ki bodo izhajali vse leto. Želite s tem v zvezi kaj pripomniti?

Predvsem želimo, da naši bralci ne bi bili le pasivni bralci, ampak aktivni sodelavci *»Kurička«*. Najpreprostejša oblika je dopisništvo. Uredniški odbor se za aktiviranje otrok poslužuje raznih razpisov, nagradje sodelavce ipd. Zgodbo *»Matjaž in Alenka«* so pomagali oblikovati prav otroci. Zaradi velikega odziva otrok jo letos nadaljujemo. Seveda bi bil odziv za take akcije lahko še večji, če bi bilo več vzpodbude s strani šol. Zavedamo se tudi, da bi bila revija lahko boljša; zato nam bodo pripombe učiteljev in šolskih vodstev ter drugih prijateljev *»Kurička«* še posebno dobrodošle. Torej, čimveč tvornega sodelovanja!

Tako je: *»Kuriček«* sodelovanja. In srečno, *»Kurički«* VIATOR

Konec počitnic, očka, spet boš moral pisati naloge! (Iz 1. letošnje številke *»Kurička«*)

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sin dikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije — izide štirinajstrednevno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor.

Odgovorni urednik Drago Ham Naslov uredništva: Ljubljana Kopitarjeva 2, tel. 313-722, int. 363

Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, tel. 22-284.

Poslani predal 355/VII.

Letna naročnina 10 N-din (100 S-din), za šole in druge ustanove 20 N-din (2000 S-din).

Štev. tek. računa: 501-8-26-1. Tisk: CZP Ljudska pravica.

NOVA REVIJA: Poklicno usmerjanje

Profesionalna orientacija pomeni usmerjanje mladine oziroma odraslih v tiste poklice, v katerih bodo predvidoma najbolj osebno zadovoljni, delovno uspešni in družbeno koristni. Ta namen se vsekakor sklada s hoteljem posameznika pa tudi z željami širše in ožje okolice posebej s stremiljenji staršev in učiteljev.

Z literaturo, ki bi to, življenjsko tako pomembno področje posebej obravnavala, na Slovenskem nismo posebno bogato založeni. Vrh tega je še tako dobro napisana strokovna knjiga, ki po samem svojem bistvu statična in jo kaj kmalu preraste dinamika splošnega razvoja. Prav iz teh razlogov je odločitev Slovenskega združenja za poklicno usmerjanje še posebno dragocena in dobrodošla; začelo je izdajati novo slovensko revijo z naslovom

»POKLICNO USMERJANJE«, ki bo svoje bralce seznanjala z obsežno strokovno problematiko profesionalnega usmerjanja s posebnim poudarkom na aktualnih vprašanih poklicnega usmerjanja na Slovenskem.

Letno bo izšlo deset števil. Posamezna številka stane 2 nova dinarja. Sedanji naročniki so prvih šest števil že prejeli.

Uredniški odbor še posebno vabi prosvetne delavce, zlasti tiste, ki poučujejo osnovnošolsko ter gimnazijsko mladino in imajo dovolj praktičnih izkušenj, k najtesnejšemu sodelovanju. Pripravi smo, da ta pričakovanja ne bodo zaman in da bo nova revija prav iz vrst prosvetnih delavcev dobila številne tehne prispevke o problematiki poklicnega usmerjanja doraščajočih slovenskih generacij.

VIATOR

»Otrok in družina« — ob sedmi številki

Vztrajen dež zopet oznanja začetek novega šolskega leta. S kakšnimi problemi se bomo srečevali, kako bomo učili in vzgajali, koliko bomo uspeli — vse to so neznanke, ki vzbujajo nekoliko tesnobe. Zato nam je kar prav, da je revija za družinsko in družspet našla pot v naše šole, kjer nam bo ves čas nevsljiv ter zaupen prijatelj in svetovalec.

V jesenski 7. številki bomo s posebnim zanimanjem prebrali zlasti tiste članke, ki obravnavajo vprašanja s področja učiteljevega in vzgojiteljevega dela. To so:

- »Ob pričetku šolskega leta« (Miro Lužnik),
- »Razredni učitelj« (Vladimir Cvetko),
- »Kako uresničujemo vzgoj.

ne smotre v pionirski organizaciji« (dr. Vlado Schmidt),

— »Vaš otrok gre v šolo« (Persida Jovanović),

— »Kako dolgo naj traja učenje« (dr. Vid Pečjak),

— »Le zdrav otrok — uspešen učenec« (dr. Danijela Pogačar — Lapanje),

— »Še boljši uspeh pri učenju« (V. Šmajš) in

— »Anketa o mladinskem prestopništvu«.

Torej dovolj gradiva za uporabo pri svetovanju staršem in za razmišljanje.

In še nekaj! Kako je z našim dopisništvom? Mar ne bi revija lahko prinašala več prispevkov iz učno-vzgojne problematike naših šol? Vsekakor. Samo začeti je treba!

VIATOR

Obiščite razstavo izdelkov pionirjev v Jugoslovanskih pionirskih igrah

MOJ DOMAČI KRAJ

Za dan pionirjev in teden otroka bo v počastitev 25-letnice Zveze pionirjev v Ljubljani razstava najboljših izdelkov pionirjev na natečaju v Jugoslovanskih pionirskih igrah — Kdo ve ve, kdo bolje zna — Kdo bolje pozna domači kraj. Razstavljeni bodo izdelki pionirjev iz vse Slovenije.

Razstava bo vsebovala:

Nagrajena šolska glasila

V sredo, 15. septembra, je bila v sedni dvorani Mladinske knjige majhna slovesnost: uredniki, sodelavci najboljših literarnih šolskih glasil in njihovi mentorji so bili gostje uredništva Cicibana, Ponirja, Pionirskega lista in Kurirca. V prisotnosti učiteljev in staršev je Zveza prijateljev mladine razpisala lani razpis za najboljša šolska glasila s temo »Moj domači kraj«.

Strokovna žirija je izmed 200 glasil izbrala pet, in sicer po naslednjih merilih: glasilo, ki je najlepše in najbolj vsestransko obdelalo »moj domači kraj«, pri čemer je upoštevala kraj in razmere, v katerih je to glasilo nastalo, koliko otrok je sodelovalo ter se prepirala, če je to res otroško delo. V veliki meri je upoštevala tudi celotno ureditev lista: razdelitev tem, likovno plat in letnico, ko je glasilo začelo izhajati. Vsem glasilom, ki so se prijavila k sodelovanju, so podelili častne diplome, za prvih pet nagratencev pa so izbrali: glasilo osnovne šole Frežihovega Voranca v Ljubljani »Slovesnica« (nagrada: pisalni stroj), glasilo osnovne šole Tomo Breč v Kamniku »Cvetotča, vejice« (nagrada: fotoaparator), tretjo, četrto in peto nagrado — zbirko knjig, pa so prejeli: »Lastovka« — glasilo osnovne šole dr. Vita Kraigherja iz Ljubljane, »Palček« — glasilo osnovne šole Peče in »Valovi Mure« — glasilo osnovne šole Tršina.

Potem ko so se uredniki mladinskih časopisov in knjižnih zbir Mladinske knjige predstavili mladim gostom, so sodelavci šolskih glasil in njihovi uredniki pripovedovali o problemih, ki jih imajo pri urejanju glasil, poljsajevali koncepte in to, kaj bodo še storili za izboljšanje listov. Svoje mnenje o delu uredniških odborov so povedali tudi mentorji teh glasil in potrdili, da so izbrana glasila res delo učencev samih, očiten dokaz njihove aktivnosti. Po končani svečanosti so si pionirji ogledali tiskarno Mladinske knjige.

IZ UPRAVE SAMOPOMOČI

V 11. številki Prosvetnega delavca smo objavili nekaj obvestil, ki jih takrat morda niso utegnili prebrati vsi naši člani, zato nanje ponovno opozarjamo.

V šolskih počitnicah je umrl naš mariborski poverjenik tov. Lesnič. Do nadaljnjega je prevzel poverništvo tov. Avgust Resman, šolski upravitelj v Mariboru, Gosposvetska cesta 33/1.

Prosimo, naj nam javijo sedanje naslove naslednjih članov: Brumec Hilda, Drevenšek Marija, Friedl Rudi, Kastrcva Olga, Milenković Marta, Molinar Ivan, Novoselce Franjo, Ocvirk Iva, Simoniti Primož, Šmrak Ladi, Šoke Viktorija, Topič Marica in Zieneder Majda. Tem tudi

nismo mogli dostaviti Letnega poročila 1967; pošta nam je pošljilo vrnila, morda zaradi časne odsotnosti ali pa zaradi spremenjenega naslova.

Del članov predlaga, naj bi s prihodnjim letom zvišali letni prispevek na 34 N-din, posmrtno pa na 1200 N-din. Predlog bomo obravnavali na prihodnjem običnem zboru, marca 1968. Znanje članov prosimo, da nam sporočijo svoja mnenja po dopisnici, ko bodo nakazali prispevek (na zadnji strani položnice), ali pa po svojih poverjenikih.

Naslednja obvestila bomo objavili v drugi decembrski številki PD.

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

**V novo šolsko leto
z novimi knjigami**

»Moje knjižnice«

MOJA KNJIŽNICA je bila ustanovljena zato, da bi mladini, staršem in šoli, pa tudi pionirskim, šolskim in javnim knjižnicam pomagala pri izpolnjevanju nalog, kakršne so postavljene učencem 3. do 8. razreda osemletke v zvezi z obveznim branjem. Poleg tega pa naj bi mladini, ki se udeležuje tekmovanj za bralne značke, nudila knjige, ki lahko podprejo in razširijo to plemenito akcijo.

Po izkušnjah, nasvetih in pripombah h knjigam prvega letnika smo ob sodelovanju šol, pedagoških ustanov, vzgojnikov in organizatorjev bralnih značk, javnih knjižnic in mladinskih združenj pripravili še

2. letnik MOJE KNJIŽNICE

Za tretji razred:

Iz 1. letnika:

LUKEC IN NJEGOV ŠKOREC. France Bevk. Ilustriral Maksim Gaspari. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

TOLOVAJ MATAJ. Fran Milčinski. Ilustriral Ivan Vavpotič. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

OTROK MED BOJEM. Se pomnite tovariši? Izbral in uredil Josip Ribičič. Br 5,50 N-din, krt 7 N-din.

SLOVENSKE PRAVLJICE. Izbral in uredil Alojzij Bolhar. Br 5 N-din, krt 8 N-din.

VRTILJAK. Tone Pavček. Ilustriral Stefan Planinc. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

SLOVENSKE UGANKE. Izbrala in uredila Darinka Petkovšek. Ilustrirala Jože Ciuha in Marinka Koren. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

RACKO IN LIJA. Bogomir Magajna. Ilustriral Maksim Sedej. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

LIZIKE ZA VSE. Branka Jurca. Ilustrirala Cita Potokar. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 26 N-din za broširane in 56 N-din za kartonirane knjige.

2. letnik:

TACEK IN DRUGE ZGODBE. Ela Peroci. Ilustrirala Melita Vovk-Štih.

ZLATI KLJUČEK. Aleksej N. Tolstoj. Prevedel Edvard Kokolj, priredil Rado Bordon.

KNJIGA O TITU. France Bevk. Ilustriral Ive Seljak-Copič.

OKOLI IN OKOLI. Branka Jurca. Ilustrirala Cita Potokar.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 14 N-din za broširane in 21 N-din za kartonirane knjige.

Za četrty razred:

Iz 1. letnika:

PESTRNA. France Bevk. Ilustriral France Mihelič. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

MEDVED PU. Alexander Milne. Prevedla Majda Stanovnik, verz prepsal Gregor Strniša. Ilustracije po izvirniku. — Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

JURIJ KOZJAK. Josip Jurčič. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

KEKEC NAD SAMOTNIM BREZONOM. — Josip Vandot. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

NA KRASU. Igo Gruden. Ilustrirala Marlenka Stupica. Krt 7 N-din.

PIKICA IN TONČEK. Erich Kästner. Prevedel Mile Klopčič. Ilustracije po izvirniku. — Br 4,50 N-din, krt 8 N-din.

PASTIRICA DROBTINICA. Izbrala in uredila Kristina Brenkova. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

ČUDOVITE DOGODIVŠČINE VAJENCA HLA-PICA. Ivana Brlić-Mazuranič. Prevedel Alojzij Bolhar. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 26 N-din za broširane in 56 N-din za kartonirane knjige.

2. letnik:

MULE. Tone Seliškar. Ilustriral Božo Kos.

SLOVENSKE UMETNE BASNI. Izbrala in uredila Darinka Petkovšek. Ilustriral Jože Ciuha.

ZIVALSKÉ PODOBE. Fran Erjavec. Zbral in uredil Janez Logar.

UDARNA BRIGADA. Anton Ingolič. Ilustriral France Mihelič.

Cena kompletne zbirke 2. letnika je 14 N-din za broširane in 21 N-din za kartonirane knjige.

Za peti razred:

Iz 1. letnika:

OVCAR RUNO. Angelo Cerkenik. Ilustriral Ive Subic. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

MALI UPORNIK. France Bevk. Ilustriral Nikolaj Omerša. Br 4,50 N-din, krt 8 N-din.

ZIVALSKÉ PRIPOVEDKE. Matija Valjavec. Ilustriral Janez Vidic. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

OTROK ČRNEGA RODU. Jože Pahor. Ilustriral Ive Seljak-Copič. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

DREJČEK IN TRIJE MARSOVKI. Vid Pečjak. Ilustriral Stefan Planinc. — Br 4,50 N-din, krt 7 N-din.

ROBINSON CRUSOE. Daniel Defoe. Prevedel Cvetko Zagorski. Ilustriral Riko Debenjak. — Br 6 N-din, krt 10 N-din.

IZ VELIKIH, TEŽKIH DNI. Izbral in uredil Leopold Suhodolčan. Br 4,50 N-din, krt 7 N-din.

BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA. Tone Seliškar. Ilustriral Albert Sirk. Br 4,50 N-din, krt 7 N-din.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 26 N-din za broširane in 56 N-din za kartonirane knjige.

2. letnik:

RDEČA PEST. Josip Ribičič. Ilustriral Janez Vidic.

SOLZICE. Prežihov Voranc. Ilustriral France Mihelič.

Naročite MOJO KNJIŽICO pri šolskih poverjenikih založbe MLADINSKA KNJIGA

2. letnik zbirke izide v začetku oktobra

TOVARIŠIJA PETRA GRČE. Mato Lovrak. Prevedel Angelo Cerkenik.

HEIDI. Johanna Spyri. Prevedla Meta Severjeva. Cena kompletne zbirke 2. letnika je 16 N-din za broširane in 24 N-din za kartonirane knjige.

Za šesti razred:

Iz 1. letnika:

TAJNO DRUŠTVO PGC. Anton Ingolič. Ilustriral Stefan Planinc. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

TATIČ. France Bevk. Ilustriral Nikolaj Omerša. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

DEČKI PAVLOVE ULICE. Ferenc Molnar. Prevedel Stefan Barbič. Br 5,50 N-din, krt 8 N-din.

LEPI JANIČAR. Rado Murnik. — Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

NIKOLETINA BURSAČ. Branko Čopić. Ilustracije po izvirniku. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

UPORNA SRCA. Josip Ribičič. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

ROBIN HOOD. Henry Gilbert. Prevedla Zima Vrščaj-Holy in Janez Gradišnik. Ilustracije po izvirniku. Br 6 N-din, krt 10 N-din.

MARTIN KRPAN. Fran Levstik. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 26 N-din za broširane in 56 N-din za kartonirane knjige.

2. letnik:

PASTIRCI IN GRIVARJEVI OTROCI. France Bevk.

LETA MOJE MLADOSTI. Franc S. Finžgar. Izbral in uredil Bogomil Gerlanc. Ilustrirala Gvido Birola in Ive Subic.

VELI JOŽE. Vladimir Nazor. KANJOS MACE-DONOVIC. Stjepan Ljubiša-Mitrov. Prevedla Branko Zužek in Pavel Fleré. Ilustrirala Saša Šantel in Cita Potokar.

VARUJ SE SENJSKE ROKE. Avgust Senoa. Prevedel Severin Sali.

Cena kompletne zbirke 2. letnika je 16 N-din za broširane in 24 N-din za kartonirane knjige.

Za sedmi razred:

Iz 1. letnika:

MOJE ŽIVLJENJE. Ivan Cankar. Br 5 N-din, krt 7,50 N-din.

DREJC Z VIŠAVE. Venceslav Winkler. — Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

SKRITI DNEVNIK. Leopold Suhodolčan. Ilustrirala Melita Vovk-Štih. — Br 5 N-din, krt 8,50 N-din.

POD SVOBODNIM SONCEM I. in II. del. Franc S. Finžgar. Br 12 N-din, krt 20 N-din.

DOMEN. Josip Jurčič. Ilustriral Nikolaj Omerša. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

KOČA STRICA TOMA. Harriet Beecher-Stowe. Prevedla Olga Grahor. Ilustriral France Slana. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

PRIGODE TOMA SAWYERJA. Mark Twain. Prevedel Janez Gradišnik. Ilustracije po izvirniku. Br 6 N-din, krt 10 N-din.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 34 N-din za broširane in 62 N-din za kartonirane knjige.

2. letnik:

TUJE ŽIVLJENJE. Ivan Cankar. Izbral in uredil France Dobrovoljc.

ROKOVNJACI. Josip Jurčič, Janko Kersnik. Uredil Tine Orel. Ilustriral Maksim Gaspari.

ZLATA KOČIJA — Mladostni spomini in zgodbe. Miško Kranjc.

DETINSTVO. Maksim Gorki. Prevedel Severin Sali.

Cena kompletne zbirke 2. letnika je 18 N-din za broširane in 28 N-din za kartonirane knjige.

Za osmi razred:

Iz 1. letnika:

IZ KOMISARJEVIH ZAPISKOV. Matevž Hace. Br 5,50 N-din, krt 7,50 N-din.

SPOMINI NA OTROŠKA LETA. Lev N. Tolstoj. Prevedel Severin Sali. — Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

DON KIHOT. Cervantes. I. in II. del. Prevedel Severin Sali. Ilustriral Nikolaj Pirnat. — Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

MED GORAMI. Ivan Tavčar. Br 4,50 N-din, krt 7 N-din.

S PARTIZANI. Vladimir Nazor. Prevedel Cvetko Zagorski. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

ČUDOVITI PRAH. Vjekoslav Kaleb. Prevedel Miroslav Ravbar. Br 5,50 N-din, krt 8,50 N-din.

SOSEDOV SIN. Josip Jurčič. Br 4 N-din, krt 7 N-din.

NAGELJ S PESNIKOVEGA GROBA. Avgust Senoa. Prevedel Alojzij Bolhar. Br 4,50 N-din, krt 7,50 N-din.

Cena kompletne zbirke 1. letnika je 34 N-din za broširane in 62 N-din za kartonirane knjige.

2. letnik:

PRIPOVEDKE IZ SHAKESPEARA. Charles in Mary Lamb. Prevedel Ivan Crnagoj. Izbral in uredil France Koblar. Ilustriral Fedor Vaid.

POTI IN MOSTOVI. Ivo Andrić. Prevajalci: Vladimir Kralj, Janko Moder, Jože Stabelj. Severin Sali. Izbral in uredil Cene Vipotnik.

DNEVNIK ANNE FRANK. Prevedel Albert Sirk.

JUNAKI S POHORJA. France Filipič. Ilustriral Vladimir Laković.

Cena kompletne zbirke 2. letnika je 18 N-din za broširane in 28 N-din za kartonirane knjige.